

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton, két-két iven. — Hírlője közöl minden hirdeményt egy négyes szelet sorától három ezüst krótt.

Előfizetheti helyben a szerkesztő-hivatalban (Sebestyén-utca 288 sz. alatt, földszint) félévre postán 6, különben 5 e. forinttal, az országban minden, azonkívül csak a cs. kir. főpostahivatalnál Bécsben.

TARTALOM:

Magyarország és Erdély. Kinevezések. Halálozás — Újabb észrevételek a P. Hirlap „Széttétekintés” című cikkére. — A Magyar. Gazd. Egyesület nagygyűlése. Tudósítások: Győr-Csongrád- és Bihar megyék közgyűléséről. Kecskeméti polgári Casino. — Magyar partvidék.

Külföld. Franciaország. Nézetek a sajtó-megszorító törvények iránt. Lavelezók tudósítása a francia napi dolgokról. — Czokorkérdés fölötti vitaközlés.

Nagybritannia. Peel finanszterve ellen az oppositio növekszik.

Helvetzia. A genfi alkotmányterv elkészült. Törökország. A Porta Szýria végett hajóhadát neveli.

Északamerika. Philadelphiai bankzavarok. Egyes közlések.

Ór. Tómeleki levelek (I. levél). — Ismeretése a Scribetól írt 's a nemz. színházban adott „Fekete Domino” című vig operának. — Hírlő. Hivatalos jelentések.

Magyarország és Erdély.

Ó cs. kir. Főlsége Farkas Lajos és Paulovics László ügyvédekot a közalapítványi ügyek igazgató-hivatalánál tisztb. fiskálisokká méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Csik-tusnádi Sánta István nyugalmaztatásával megürült kincstári titoknokságra Schobeln Fridrik cs. k. közönséges udv. Kamaránál eddigi tisztb. udv. fogalmazó léptetett elő.

Szandai Sréter János, Nógrádmegye másodalispánja, rövid betegség után, legszebb férfi-korában, Balassa-Gyarmaton mart. 27kén esti 7¹/₂ órakor meghalálozott. A boldogultnak erényei, ritka talentuma, fáradszhatlan munkássága, példás szerénysége mélyen éreztetik, hogy benne a fejdelem egy leg-hűbb jobbágyot, a haza pedig legbuzgóbb fiát vesztette el. Aldott legyen közöttünk emlékezte!

Újabb észrevételek a Pesti Hirlap „Széttétekintés” című Vezércikkjére

A magyar, szabadelmű időszaki sajtó hangulata, mely egy ideig sokkal mérsékeltébb vala, most ujolag hevesebbé válik, ujolag kezd a szenvedelmeknek nemcsak hizelegni, de azokat fölhíni is, és félrevetvén az álörzát, melyet egy hatalmas lángész mély belátásától félelem vele elfogadtatott; ezélateit, véleményit, rokon- 's elenszenveit hajdani modora szerint nyilatkoztatja. A Pesti Hirlap 125dik számának „Széttétekintés” című vezércikkje ezen új, vagy helyesebben mondva: megújított irányzatnak tagadhatlan bizonyítványát nyújtja; és bár meg vagyok győződve, hogy annak tévtanjai, félszeg okoskodásai, és alaptalan kitételei már e soroknak átküldése előtt feleletre találandnak*) mégis úgy vélem, kívánatos, hogy minél több egyén emelje szavát ez ügyben, és mondjanak ellen azon tőrhetlen gőgnek 's elbizottságnak, azon veszélyteljes elveknél, melyel a híres újságszerkesztő legújabb lapjai telvék. Nem lehet senki hajlandóbb a politikai vitaközléseket az ellenfél tiszta szándékának méltánylásán kezdeni, mint e sorok szerzője; de vannak helyzetek, hol ezen erkölcsi jó hit (bonne foi) a polgári kötelesség teljesítésével nem párosítható; hol némelly irányzatokat valódi érdemök szerint jellemzeni elkerülhetlen szükség, és hol még a

gyanúsítgatások annyira kedvelt vádjának elvállalására is készek lenni polgári erénynyé válik. Egyébíránt ott, hol egy országban különféle politikai felekezetek léteznek, melyek elveikre, meggyőződésükre, irányzataikra egyenes ellentétben vannak, gyanúsítgatásnak csak az nevezethetik, ha a kijelentéseknek természetes egyszerű értelme elesavartatik; de ha azok összehasonlításából olly eredmény keletkezik, mely egy bizonyos felekezet törvény-jog- 's birtok tiszteletéről nem épen fényes bizonytságot nyújt, a hiba nem az ügynevezett „gyanúsítgatásokban”, hanem azokban keresendő, kik állítólag igénytelen és jogszerű nézeteiket olly alakban 's olly modorral adják elő, melynek egyszerű értelme a jogszerűség elveitől távol esik. Végre nem lehet joga azon pártnak gyanúsítgatásokról szólnia, mely első fellépte óta a nemzetnek egy nagy és tiszteletreméltó részére előlegesen mondta ki a kárhóztató itéletet; mely a hazafiság egyed-áruságát magának tulajdonítván, azt minden ellenkező véleményüektől eltagadja, mely midőn valami tervet ajánlani eltkökellet, azt a közérdek igényletének jellemzi, és minden véleménykülönbséget nem a közérdek iránti ellenkező fogalmaknak, de osztályérdek szülte önzésnek tulajdonít; mely sértve érzi magát, midőn az egyházi javaknak népnevelésrei fordításának indítványja, mint a birtok szentségével ellenkező merény jellemez- tetik; de midőn egy tisztelt egyén közállományi kérdéseink iránti véleményét nyersen 's férfiasan, mint egyes személyhez illik, nyilvánítja, Appius Claudius decemviralis tekintélyét, és votum Curia- tumot emleget, míg maga mindig a „nemzetnek” nevében szól, és ezen „szerény” nevezet által szavazatának és kijelentéseinek a nagyközönség előtt rendkívüli nyomosságot törekszik tulajdonítani; azon vádat ügyesen elkerüli, mintha a Pesti Hirlap szerkesztője és barátai, kik nem mondják: én vagy mi akarjuk; de a „nemzet” kívánja, — nézeteiket zsarnoktörvényként kijelentenek.

De hagyjunk fel ezen visszatörölásokkal; nem abban áll a kérdés, ki legyen győző fél, a „P. Hirlap”é vagy a „Világ” — gróf Sztáray Albert é, vagy Kossuth Lajos? elnémulandnak ők is egykor, de fenmaradand azon ügy, főállandnak azon érdekek, melyekért küzdöttek, 's a jövő kor tanúsítandja, ki fogta föl jobban a haza javának igényleteit, a jelen viszonyainak 's vitáinak szellemét, jelentőségét. Ezen értelemben nevezte meg a „Világ” megyei elemeket osztályozó vezércikkjének elfelejtethetlen szerzője azon két egyént is, kik most kora halála után nyilvánítják 's nyilvánítják, hogy vele egy értelemben nincsenek; nem azt akarta ő mondani, hogy gróf Zay és Lónyay Gábor nézeteiben osztoznak, hanem csak azt, hogy akármely párthoz szegődjenek is, valódi érdekek a magát ügynevező liberális felekezet ezélateival nem egyeztethető. Kétségkívül, ha a francia forradalom kezdetén valaki a Lametheket és Montmorency Mathieut Maury-val — Lally-Tolendal-lal, vagy Clermont-Tonnere-rel valódi érdekekre nézve egy sorozatba helyezte volna, ezek is e sorozat ellen kifogásokat valának teendők; míg később ők 's elvbaráti a számkivetésben, 's verpadon lettek volna kényszerítve ezen sorozat igazságát megismerni. De azon esetben, valamint hazánk mostani viszonyiban is, nem annyira az ő osztályozati érdekeikről, mint a közérdekek igényleteiről lett volna szó; hibás, veszélyteljes állítás mondani, hogy a közérdekek előmozdítását a magány-érdekek sérelmén lehet, nem mondom jogszerűleg, de csak sikeresen is kezdeni; kétszerte veszélyteljes, ha, mint a szabadföld iránti agitációban, nem arról van szó: hogy a köztársasági különb osztályzatok érdeke a közös érdekeknek rendel-

tessenek alá; hanem arról, hogy egyik osztálynak érdeke a másikénak áldoztassék fel. Illy elvek mellett könnyű mindent az ügynevezett pozitívus haladás mezejére helyezni; de átmeneteli időszakban a különböző felekezeteknek a haladás iránt különböző hivatásuk van, és az állítólag negatívus szerep legtöbb esetben a hazára nézve épen olly üdvös, mint amazigató. Nagy érdemök lenne a megfontolt haladás barátinak, kiket a Pesti Hirlap annyira gúnyolt, ha egyebet nem tettek volna is, minthogy a radicalis felekezet újítási terveinek árját félbenzakaszták, 's így őket kényszeríték, az eszmeosérót némelly specialis tárgyak iránt központosítani, véget vetvén a nemzeti úterek folyvásti és durva tapintgatásának, mely a nemzeti test egész idegrendszerét mármár megzavarni kezdé. De legyenek meggyőződve, hogyha ezen központosított vitaközlést is az eddig követett elvek alapján folytatandják, a conservatívus felekezet nemleges szerepének — gúnyok, megtámadásai 's gyanúsítgatásai ellenére sem leend vége; legyenek meggyőződve, hogy midőn az örökvaltsági kérdést illy okoskodások alapján akarják eldönteni: „legyen a föld szabad, hogy szabad emberek lakhassák” 's ezen okoskodásokat azon tanácsesal erősítik: „siessenek a megváltással, kiknek módjok van, különben a kisajátítás meglehet elkövetkezendik”; az örökvaltság conservatív barátjai az első tévtannak, mintha ezen kérdés lényege a szabadföld fogalmában lenne keresendő — mindig ellenmondandnak; a fenyegetést mindig megvetendik; — legyenek meggyőződve, hogy midőn egy „kis hamarka indítvány” mellett a papi jószágok elkobzásáról van szó, a megfontolt haladás barátai illy a birtokjog életkérdésébe vágó „hamarka” indítványoknak tovább is ellenmondandnak, azon meggyőződéstől vezéreltetve, hogy illynemű kérdések, melyeket minden nemzet törvényhozása a legkényesbek közé szokott számítani, nem tartoznak oda, hol történt legyen ez helyesen, vagy nem; a tanácskozásoknak eredménye olly rövid idő alatt törvényszerűleg változhatik, mint az p. o. az alkotmányt teljesen fölforgató szathmári híres! 12 ponttal történt; — föntartván magának még azon jogot is: a vámszövetségi csatlakozás iránti vitaközléseket tovább is időelőttieknek nyilatkoztatni, ha az egész kérdés olly mezőre állítatik, hol a vitaközlés mindjárt kezdetén be van fejezve; ha egy biztos itélet-hozásnak leglényegeseb föltételeit elmellőzi. Mennyivel számosabak azon tévtanok, melyeket a P. Hirlap a leggyyszerűbb kérdések iránt terjeszt, azokat sűrű homályba borítva, annyival fontosabbá válik az ellenfél nemleges szerepe, mely a maga részére is föntartja magának azon jogot, miszerint fölteszi, hogy az ő hivatása is a kornak 's a hazai viszonyoknak kellékein alapszik, és annak idézettei közé számítandó. G. S. A. — I.

A magyar Gazdasági Egyesület

martius 11kén a n. casinóban egyesületi elnök Károlyi György gr. előlétele alatt nagy gyűlést tartott, melynek tanácskozási tárgyai 's eredményei következők valának: I. Elfogadtatott az utóbbi nagy gyűlés által megbízott küldöttségnek a f. é. költségvetést illetleg előterjesztett javaslata, mely hírlapokban is közzé tétetni rendeltetett. II. Bejelentettek 's köszönettel fogadtattak az Egyesület örökítéseül újbban költ alapítványok, melyek szerint t. cz. Aichmajer József tb., Csapody Pál tb., Orczy György b., Prónay Albert b. 's pestmegyei főisp. helyt., Ráday Gedeon gr., Redl Imre b. 's m. k. helyt. tanácsos, Salhausen Leopold b. 's cs. k. kamarás és Steinbach Károly tb. 's

*) Mit a tiszte't beküldő sejtített, csakugyan a „Világ” 23ik számában e cím alatt „Betelekin-tes a Pesti Hirlap széttétekintő cikkébe” meg is történt, — azonban kellőleg méltányolván azon kijelentést, miszerint kívánatosnak látja „hogy mennél több egyének emeljék fel szavaikat ezen ügyben” jelen érdekteljes cikket örömmel közöljük; részünkről legnagyobb megnyugvásunkat lelendjük abban, ha a jelen cikk olly általános méltánylást nyerend, minőt nézetünk szerint a legnagyobb mértékben igényel. A.

rvárhoz pe-
számfelettliek
rverés utján

z e t.

nyertes

Jegyzetek

herélt

Mazepa
testvére

oct. 30kán,
jun 30kán.
yermekei)
i. aug. 16kán
2. dec. 20kán
oct. 1jén
5. jul. 1jén
r Károly

el atyjokkal
azóta hírók
óta Leinsteig
számukra
szólítanak
uk esetében
zinte Lech-
egyb létez-
tlen utódai,
90 nap, mint
irt helyenát-
at;ellenkező
szerinti örök-
nak tartatni.
ági rokona-
a Lechleiter
emléttett hi-
e) Pakson
sított gyer-
leszen szét-

1840. Wür-
ék. Gunzler

p.pénzb.
107¹/₁₆ ft.
—
—
688³/₄
—
—
ent—
nt.—
—
0 fölött.

közalapítv. jószágigazgató urak egyenként külön 200 pfr tot levén szivesek kötelezni, az egyesület örökös tagjaivá irattak be. III. Rendes tagokká lettek: Bujánovics Rudolf tb., Hegyessy Péter tb. 's h. ügyész, Hörmann Keresztély tb. 's jószágigazgató, Kegyessy Imre gazdatiszt, Sartori J. Gy. pesti választott polgár, Steinbach Ferencz kir. tanácsos és közalapítványi ügyigazgató, Szabó Gergely sz. kir. Pest városa tisztii főügyésze, Szabó János orv. dr. 's tb., Tasner Antal tb., Tolnay János tb. h. ügyvéd, Uzovics János septemvir urak. IV. Főherczeg Károly ő cs. kir. fensége az iránt értesítetvén az Egyesületet, mikép a magyar-óvári urodalom megszemléléseül kiküldendő bizottságot az urodalmi igazgatóság szívesen fogadandó mindenben kész leszen felvilágosítani, ezen kegyessége ő cs. kir. fenségének halás köszönettel vétetett, 's az érintett példánygazdaság megszemléléseül, hogy az leiratván, az egész magyar gazda közönséggel megismertethessék, küldöttség bizatott meg, mellynek elnöke Ürményi Ferencz ur ő exja, tagjai pedig Heuffel János, Klauzál Imre, Lumniczer József, Patay József, Szapáry József gr. e. aleln., Zichy Miklós gr., egyesületi r. tagok, 's Török János e. előadó. V. A magyar természettudományi társulat válasza, mellyben az egyesületnek szives közremunkalását igéri, kedvesen fogadtatott. VI. A kertészeti szakosztály jelentésére köszönetet szavazott az Egyesület Zichy Miklós grófnak hazafiúi szives ajánlataért, melly szerint az Egyesület által a gyümölcstenyésztők között kiosztandó érdempénz anyafomáját ajánl költségén igéri készíteni; melly hazafiúi ajánlat valamint az Egyesületre, ugy az egész közönségre nézve annyival örvedesb és becsesb, mivel az Egyesület korlátolt pénzereje még tán évekig sem fogta volna engedni, hogy a gyümölcstenyésztés felvirágoztatásának ezen buzdító eszköze az Egyesület által alkalmaztassék. VII. Örömmel értesült az Egyesület az állattenyésztési szakosztály jelentéséből, mikép a parasztkanczacsikók jutalmazásaul folyó évre a Lovaregylet 100 pfr. tot, Atzél Antal főisp. helytartó ur 20 pfr. tot, gr. Pejácsevics Péter ur 20 pfr. tot 's Aichmayer József tb. ur 35 pfr. tot valának szivesek ajánlani, sőt Atzél Antal ur ő mlsága becses ajánlatát holtaiglan évenként igéri ismételni; melly szives ajánlatokért az Egyesület köszönetét nyilvánítván, az összes 175 pfr. tokból következő díjakat rende a legközelebbi állatmutatáskor f. é. június 4dikén megjelenendő parasztkanczacsikók birtokosai között kiosztatni: 1) a 3 évesek legjobbjának 50 pf. 2) a 3 évesek között 2od rendűnek 30 pf. 3) a 3 évesek között 3iknak 20 pf. 4) a 2 évesek között legjobbnak 40 pf. 5) a 2 éves 2dikának 20 pf. 6) a 2 éves 3dikának 15 pf. Ennek kihirdetése mellett az illető gazdák értesítetnek, mikép díj-nyerhetésül kiállítandó kanczacsikaik mellett hiteles bizonyítványt kellend előmutatniok arról, hogy azok saját nevelésük eredményei; továbbá szükséges, hogy csikaik épek, egészségesek, jól tápláltak és még hamba nem fogottak legyenek. VIII. Meghatározatván azon földmívelési és állattenyésztési kérdések, mellyek a nyári gyűlések alkalmával nyilvános megvitatásul kitévetvék, ezek az érintett gyűléseknek 's egyéb munkálatoknak megállapított napi rendjével együtt legközelebb külön nyomtatványokban fognak kihirdetvén. IX. Örömmel értesült az Egyesület Magyarország baromvorvasa 's m. k. tudományos-egyetembei helyettes tanító Zlámal Vilmos urnak mint egyesületi r. tagnak jelentéséből, mikép a marhatenyésztésnek hazánkban elősegítéséül a baromgyógytant, továbbá a birói baromgyógytant (Medicina forensis veterinaria), a baromgyógytani rendőr-tudományt (Politia veterinaria) vonatkozólag a fentebbi rendszabásokra, 's végre a barom-kórtant magyaryelven szándékozik kiadni, melly hazafiúi buzgó igyekezete köszönettel fogadtatván, az ígért munkákra a t. gazdaközönség előre figyelmessé tétetik. X. Fajdalmas részvétellel emlékezett a gyűlés a közügynek 's ezen Egyesületnek oly korán elhunyt r. tagjára Desseffy Aurél grófra, kinek holta napjáig ajánlott évenkénti részvény-segélyét köztiszteltü testvére Desseffy Emil gr. szinte holta napjaiglan vállalni, valamint azért, ugy az Egyesület könyvgyűjteményének öregbítéséül adományaért (Moniteur industriel 1841iki folyama) kö-

szönetet szavazott. — Költ mártius 20. 1842. Kacsokovics Lajos, egyes titoknok.

Győről. Martz. 7kén 's következő napjain főispán ő méltga elnökle alatt tartatott közgyűlésnek némely tárgyai. Mindenekelőtt a közgyűlésileg történt kiküldetésekre hátralevő jelentésekről vétetett tudomás, mi valóban legjobb alkalom volt a megyének és személyzetének állásáról isméretet szerezni, mint az ő méltgának nyilatkozott akarattja szerint a követk. tisztújítás miatti kívánsága vala. De aligha megfelelt várakozásának az eredmény; mert minden békétürése és szelidjellem mellett is talált okot olly nyilatkozásra, hogy ki nem akar a rábizottakban eljárni, az inkább a küldöttséget ne vállalja el, ne hogy így az ügyek, más szorgalmabaktól egyébkint elvégeztetvén, káros késedelmet szenvedjenek; ugy szinte adván magát eset elő, hogy a kiküldött tisztviselő a teljesítendőket nem teljesíté, főispán ur mondá: qui perdidit numerum, incipiat iterum. S valóban a zavar 's egymásra utalás a végzendők iránt kissé botránnykozató vala. Legyen szabad remélnünk, hogy mélt. főispán urnak bizonyított buzgalma, rend 's világosság-szeretete illy hiányoknak elejét veendi; miből a közjóra haszon, az illető eljárókra pedig pontosságukból eredő nyugodt lelkület, 's ama boldogító tudatháromlandik, hogy tehetségük szerint eszközölték a jó rend, és kötelesekben szigorú eljárás által embertársaik javát, kedves hazánk felvirágzását 's boldogságát, mit egyedül hő ohajtások, szép beszédek, emberszeretet és liberalismust lehelő kifejezések mellett nem létesíthetünk; csak ott lehetéges egy köz célnak létesítése: hol minden egyes rész megfelel rendeltetésének, 's ez által a közös célra törekvő'erőknek hatásait elősegítik; hol ellenkező történik, ott az egyesülendő'erőknek szétágazása 's ellenkezése lehetleníti a kitűzött közös célt elnyerhetését. Ezeket azonban nem akarom megyénkire alkalmaztatni, hanem mint általános igazságot kívánom vétetni — Szerecsény helységről jelenti az illető főbiró, hogy e helységebeliek nyomorú sorsuk miatt elégtelenek a hadi adót fizetni, és e helyzethe ők leginkább több egymásutáni éven történt határjoknak jégűli elveretése által ejtettek; ezelőtt fahordással Bakonyból szereztek magoknak valamit, de most ebben is akadályozvák, mert nincs marhájuk elegendő. Emilité főbiró ur hiányát az adókövetési kulcsnak, mi szerint megtörténik, hogy egy pár marhával bírora annyi adó vetetik, mint arra, kinek több marhája van; és midőn ennek, ha máskép lehetetlen, egy két marháját az adópótlás fejében eladhatni, ezt amannal nem tehetni, mert megfosztatnak a módtul urbéri 's egyéb kötelesegeit teljesíteni. Kérte tehát a RRket, méltóztatnának a követésbenjézérlányosabb módot alkalmazni. Erre főispán ur nyilvánítá reményét a jogosabb elosztásnak jövőre, minek eszközölhetéseül az adókövetésben maga is résztvenni kíván, kérvén az illető tisztviselőket, hogy ez üdvös szándéka teljesítésében őt gyámolítsák. Főispán urnak ez emberszeretete tanusító, 's a szegény adózó népen segíteni akaró nyilatkozása a számosan jelenvolt KK. és RR élénk eljen kiáltásokban mutatott helyeslést méltán megnyerte. Az emilitet szerecsényieket illetőleg felírás rendeltetett amaz alázatos kéréssel, hogy azok a hátralevő adót fizetni elégtelenek levén, annak leendő pótlásától kegyesen mentetnének föl. — Egy házálló zsidó Kóny helységben akadályoztatván a házállásban a megyéhez pártoláért folyamodott. E tárgy hosszas vitára adott alkalmat leginkább a házállás kétséges értelme miatt. Némelyek házállónak mondanak azt, ki portékáját hátán hordja házrul házra, 's egy régibb nmu helytartósági intévényre hivatkoztak állításuk erősítéséül; mások azt állíták, hogy házállónak lehet tartani azt is, ki faluról falura kocsin jár, a faluban megáll, 's osztán aruit adja, 's a megyében e szerinti emlékezetet megelőző szokásra hivatkoztak; és mert az 1836ki Gik törvényez. 7ik §sa a házállók fogalmát meg nem határozza, itt a gyakorlatot lehet magyarázól venni, e szerint pedig Győr megyének nagyobb részén a portékájikat kocsin hordozók is házállónak tekintetnek. De az idézett törvényezikből az ellenkezőt következtethetni. Célja e törvénynek a jobbagyoknak boltnyithatási jogot, 's így nekik szerezhetésre alkalmat adni, de nem a

földesúr kárával; azért szab a kereskedés három osztálya szerint a földesúrnak fizetendő nagyobb kisebb taxát. A házállókat e törvény minden bérfizetéstől felmenti, 's ennek két oka lehetett; az egyik, hogy a szegényebb kereskedőket kenyérkeresetökben ne akadályozza; másik, mert a kereskedés három osztályát meghatározván, kevesek azok, kik amaz osztályok alá nem eshetnek, tehát csekély a veszteség, mit a földesurak szenvednek azért, mert a házállók bért nem fizetnek. Ebből azt következtethetni, hogy a törvény nem akarja azokat is házállónak vétetni, kik annyi árukkal bírnak, hogy boltot is nyithatnának. Ha az ellenkezőt tesszük fel, félhető, hogy a 3ik osztályba esők inkább felrakják áruikat kocsikra, és házállás czime alatt kereskedni fognak a törvény kijátszásával, és mind a jobbagyok, mind a földesurak hasznának csontkításával. Házállónak tehát azokat tarthatni, kik olly kevéssel bírnak, hogy a kereskedők 3ik osztályába sem számíthatók 's holmijöket hátukon elvihetik. Az ellenkező vélemények úgy egyeztettek, hogy a házállók értelmére nézve e megye külön helyein tovább is a szokás tartassék meg, és e szerint a folyamodónak ügye az illető főbirótól intézessék el. Azonban minden visszaélés lehető mellőzése miatt rendeltetett, hogy házállani akaró erről bizonyítványt az alispántól birjon, és kihirdetessenek ama czikkek, mellyekkel kereskedést üzni vagy az úri jogok, vagy egészség, vagy bátorság tekintetéből, mint pálinka, puskapor, fegyver, 'sat nem szabad, vagy nem tanácsos. — Az ujonczállításnál tapasztalt hiányoknak elhárításaul vélemény-adó választmány kinevezve levén, előrebocsátván, hogy e kiküldöttség időelőtti vala, mert hihető, hogy tíz év előtt ujonczokra szükség nem leend; mégis többeket említe javaslatkép. Azonban e tárgy sürgetős nem levén, a végzés fölőtte elhalasztatott — Győr megye és város közt már több év óta fenlévő surlódások, e gyűlés folyamata alatt többször adtak okot a szólásra. E kellemetlen összeütközések egyik oka az, hogy a Győr városában házálló biró nemesek házukba katonát fogadni nem akarnak, sem e terhet pénzzel megváltani, holott bizonyos, hogy az illy, az előtt nemtelenek birtokában levő házakba katonák mindig szállítottak; másik oka az, hogy a mesterségűző nemesek adót a városi pénztárba fizetni nem akarnak, mi által, valamint az előbbi esetben is, nagy teher haramlik a többi polgárságra, és ez bizonyosan nem eszköz a polgári rendben hajlandóságot, szeretetet a nemesség iránt gerjeszteni, 's az egy helyütt mindennapi viszonyokban levő lakókban csak ellenszenvet okoznak nagy kárára az egységnek, minek hiánya mindig veszedelme volt a hazának. E kellemetlenségek miatt a megye már actiót is rendelt a város ellen; hasznával e mind az egyik, mind a másik törvényhatóság tekintélyének, vagy kárával? hiszem, minden eifogulatlan, és pártszellemtől ment az utóbbira fog fájdalommal szavazni. Hogy az illy összeütközéseknek az alsóbbaknál is csak rossz hatásuk lehet, meggyőződhetni ama tapasztalatból, miszerint a nagyobbak példáját kész követni az alsóbb (Regni ad exemplum totus componitur orbis). Kik a dolgok tökéletes isméretével bírnak, érdekes vezérezikket irhatnának e tárgyul, vagy legálább — azokat irni szokottnak anyagot nyújthatnának. Méltók e tárgyak a törvényhozás figyelmére (valamint a várnok miatt fenlévő surlódások, p. o. Sáros megye és Eperjes városa között l. Világ 1842ik évi 22ik szám), hogy azok iránt törvény hozatván, illy törvényhatóságok közti káros ellenkezések valahára megszűnjenek, és az eddig több okból egymásiránt ellenséges indulattal viseltetett néposztályok egymáshoz szeretetben közérdekekben közeledjenek, hasznára és nem csekély előmozdítására a közjónak. Ez iránti viták közt is mutatta főispán ur szelid jellemét, 's a szent egységet előmozdítani akaró igyekezetét, ajánlván a nem kissé heves RRknek Győr város iránt kiméletet; mire az indulatok csillapultak is. Illy szelidítő 's az ingerültséget mérséklő tekintetes egyének kétségtelenül hatatós előmozdító a közjónak, mint azok, kiknek igyekezetök a kedélyeket nyugtalan és lázas állapotba hozni; mert a nyugodt lelkület képes egyedül az ész szavát követni; a felfingerült indulatok pedig az okosság ellenére ragadtnak czéltalanul, veszélybe döntendők ellenségekkel magokat is. — (Folytatása követk.)

Cson
ez úttal a
kiürése nél
egyét hétt
somban éri
ujabbak, m
rafeszültb
alaposan tu
litikai mozg
lekezeteit k
lág mult év
lap f. évi 10
folatlanul,
közönség tu
szerint egy
áthatott, 's
nak csalhat
lapot jelens
a baj tovább
minden jó
— Minthog
vosolható,
lyes megfon
kezetesen m
tetvén elláv
gyenge erő
nem is egy
hatalmasb
sára olly lé
által ohajtott
nál biztosab
tem szerint
megyei köz
indulatos ki
tetnek; hol
talan még n
felekezetek
közgyűlések
kodnak, 's
elfoglalni ke
kérdés majd
gész óraig
fizetett őt ó
mességnek a
ség közti me
olly nyomad
nak kiegyen
persze ismét
gatain járók
ségeinek vé
lépést sikere
zés igazolt
jósoltta vala
nek valló fe
bery párttól,
rés a publicu
tában, egy
de közgyüle
terroristicu
tása, megin
választmány
mystificálni
dönmészés r
ügy kitudása
rehez, ha c
ni, csak tett
hol továbbá
tes a szerény
gon kiutasít
dig a Pesti
a felfingerült
orvosoltathat
ügyben és u
kimondásáva
közleg a vé
doltathatik;
levelezője ál
lanul festetn
értelmesség
Isten mentse
felettők elpi
malasztos bé
illy symptom
é többé kétk
askórban sí
szi magokat
vés élet meg
vonult; hol

Csongrádból (Vége). Tanácskozásaink

ez által a felingerlett kedélyek minden ellenséges kitérő nélkül folytak ugyan, a legközelebb mint egykét héttel előbb tartott, 's közelebbi tudósításomban érintett gyűlésünk esetei azonban sokkal újabbak, mintsem hogy ezt, az egymásiránti nagyraleszült bizodalmatlanság, rögtöni megszüntenek alaposan tulajdoníthatnók, mert mik Megyénk politikai mozgalmiról, hazánk két különböző pártfelekezeteit képviselő lapjainkból, nevezetesen a Világ múlt évi 102ik 's f. évi 71k, ugy a Pestihírlap f. évi 105ik 's 124ik számaiból mindeddig szófolatlanul, következőleg kétségbehozhatlanul a nagy közönség tudomására jutottak — mindazok nézetem szerint egy nehéz, megyénk testének minden izeit áthatott, 's így könnyen veszélyessé is válható kórnak csálhatlan symptomái; egy olly abnormis állapot jelenségei, mellynek orvosoltatását, mielőtt a baj tovább harapoztával orvosolhatlanul válnék, minden jó megyefi leghőbb vágyai közé számítja. — Minthogy pedig minden betegség csak úgy orvosolható, ha 's a mennyiben a küljelenségek helyes megfontolása után a nyavalya minősége következetesen megállapítatik, és szerzőkai kiismérltetvén eltávolíttatnak — megkísértem e mezőn még gyenge erőmet, e fontos kérdés feloldásában ha nem is egyebért, legalább azért, hogy megyénk hatalmas elméit, e politikai életünk szabályozására olly lényegesen ható mezőre áttérítsem, 's ez által ohajtott felgyűlésünket egyesített erővel annál biztosabban eszközölhessük. — Igénytelen nézetem szerint hol a személyeskedések kitérősei, a megyei köztanácskozások méltóságához nem illő indulatos kifakadások napirenden lévőnek hirdettetnek; hol az ugynevezett nominalis Mihályfi, és talán még nominalisabb Klivinyi Zsembery kortesfelekezetek pártérdekeik fölötti tusáik csatateréül a közgyűléseket rendre igazítlanul használni bátorkodnak, 's azokat aprószerű viszályokkal annyira elfoglalni képesek, hogy egy hadnagy választási kérdés majdmajd megyei életkérdéssé válván öt egész óráig — uraim! — a szegény adózó által drágán fizetett öt óráig feltartóztatja; hol a megyei nemességnek olly hatod részét tévő szegedi nemesség közti meghasonlás, a megyei universitas előtt olly nyomadékos eseménynek látatott, hogy annak kiegyenlítését egy ünnepélyes küldöttsége — persze ismét nagy részben a szegény adózó előfogatain járókelő küldöttsége által eszközölni szükségesnek vélte — bár a Pesti Hírlap tudósítója e felépést sikeretlennek — még pedig, mit a következő igazolt — helyesebb számítással előre is megjósolta vala; hol a magát kizárólag szabadalmi nek valló felekezet kedvében álló Klivinyi Zsembery párttól, a reactionalis Mihályfi párthozai átérés a publicus bűnök közé sorolattik, és ennek folytában, egy főszolgabíró és eskütt között támadt, de közgyűlési határozattal kiegyenlített viszályok terroristicus rémkint azok szerző okainak kikutatása, megint egy, az adózók terhével eljárando választmányra bízatik; holott ezek, ha magunkat mystificálni nem akarjuk, valamint előfogad, és időmésztés nélkül is lippis et tonsoribus tudvák: úgy kitudása a megye universitasát, mellynek köréhez, ha csak spanyol inquisitívóva nem akar válni, csak tett dolgok tartozhatnak, alig érdekelhet; hol továbbá a közgyűlés folyama alatt az egyes kortes a szerényen hallgató polgárt a teremből fenhangan kiutasítani merészkedik, illy rendetlen tett pedig a Pesti Hírlap levelezője naiv jelentése szerint a felingerült kedélyektől felelem miatt rögtön nem orvosolhatatik; hol az elnökség a „Világban“ egy ügyben és ugyan az ülésben két ellenkező végzés kimondásával — ellenben a „Pesti Hírlapban“ ellenkezőleg a végzés kijelentésének elmulasztásával vádolhatatik; hol végre a közgyűlések a „Világ“ levelezője által olly tanácskozásoknak megezőfolatlanul festetnek, mellyeket inkább szenvedély mint értelmesség vezettek, minőkől következőleg a jó Isten mentes; — a Pesti Hírlap levelezője pedig felettök elpirulván — a hajdani szép egyetértés és malasztos béke idejét visszasírja — ott, uraim, hol illy symptomák ismételen is mutatkoznak, lehet e többé kételkedni arról, hogy a politicus test olly askzóban sínylődik, melly által annak felsőbb részei magokat túlélve 's kiaszva, mi e testben kevés élet még fennmaradt, az annak alsó részeibe vonult; hol vad, szabálytalan 's nyugtalanító ere-

jezésben jelentkeznek — lehet e kételkedni arról, hogy ott a test felsőbb részei felett az alsóbbak tetemes túlnyomóságot víván ki, a fejtelenség rémei tündöznek föl. — Hogy a veszélyes állapotnak, mielőtt még minden tekintély leromboltnék, rögtöni orvoslásra van szüksége; nincs ki kételkedni — de ki is lenne olly erőshittü, ki olly helyzetben, midőn a megye legfőbb kincse, az általában ohajtott haladásnak legnemesb eszközei: a szellemi erők és drága idő illy aprós tusákban fölemésztetnek, 's a köziránytól elvonatnak, haladást, megfontolt józan haladást reményelhetne? Nem, uraim! illy paralizáló küzdelmek közt a malasztos béke és üdves egyetértés hasznos növényeit, a burján és gyom menthellenül előli. — Honnan származott e baj, mi távolítá el körünkől a hajdani szép egyetértést és malasztos békét — ki nem tudja azt? mióta boldog, és egy okszerű haladásnak bárha nem rohanva, hanem halkan mindig előretörökő Megyénkben (miként t. i. századokat élő nemzetek átalakulási nagy munkáját — ha eztállandósítani akarjuk — intézni kelletik) az új tan maszlaga terjedezni, 's annak profétái szokott modorjok szerint, a polgári társaság minden magasb pontja tekintetnek lerombolásával nagy munkájokat megindítani kezdték; mióta Damocles kardja vérszomjazó tigris, hóhérpallas és szuronyok mint megannyi liberalis phrasis ismértes ingredientiait tanácskozási teremünkben sürűbben hangzani hallottuk, és mióta ezek következtében két nagy felekezetre szakadtunk, nem ugyan liberalisra, mint ezt a sürű és gyakran veszélyes botlással egybekötött vágatva haladás mesterei e hitetni törekcsenek, hanem mint jelen körülmények között hazánkban csaknem mindenütt, úgy itt is a kényurak és heloták, a gyarmatosak és négek pártjaira, mellyek elsőb-bike, a másik felett magának csupán jogokat tulajdonit, a nélkül, hogy szinte viszonos kötelességeket ismérni akarna; mióta a kölcsönös méltánylás és türelem helyett a burokratiai terrorismus — minden pártérdeknek alárendeltetése — a véres bosszuállás jött napi rendre, és e vad mozgalmak központ nélkül rendszeritlen ösvényükön egymást gátolva, néha megsemmítve szabálytalanul rohannak működésünk terén, mióta a nyers erő túlszárnyalta az értelmességet: azóta, uraim! azóta betegült meg társas testületünk, azóta vett búcsút körünkől a haladás nagy munkájához olly igen szükséges egyetértésnek és malasztos békének védangyala! Jól fogtam e fel megyénk közös állapotját, a felhozott jelenségek után helyesen állapítottam e meg a kör nemét? — az a nagy közönség iteletere tartozik — én Megyénk boldogságának teljes mértékbeni helyreállítását alkalmam minden hő gerjedelmivel ohajtván — a bekövetkezett életveszélyes bajok elhárítására nézve, szinte megmondom nézetemet, ezzel is szeretett Megyém iránti polgári kötelességemet teljesítendő. — Ugyan csak erősen áll hitem, hogy a szabadító orvost egyedül egy bölcs kormányzótól várhatjuk, ki árva megyénkben magasb tekintetével, minden pártérdek fölötti hatásával, méltányos bánásmódjával, a megyei test rothadt részeinek ügyes elvasztásával, köztanácskozásink tekintélyes vezetésével, a nyers erő megalázásával, az értelmesség elemeinek fölélesztésével, dolgaink folyamában hiányzó komolyságot, a lerombolt tekintélyeket, a vélemények türelmét, és emel fogva az egymásiránti bizodalmat és méltánylást helyreállítsa — kiben általában eddigi rendszeritlen gravitatioink hathatós központra talalván, valaha megállapodhassanak és egyensúlyba hozathassanak, — szóval: ki átalakulási törekvéseink végtelen tengerén egy mély belátásu nagy hazafi által a martiusi pesti gyűlésen kifejtett józan concentrationnak alapjává válhassék. — 100.

Bihari közgyűlés. Mártius Sa 1842 (Vége) Midőn a felleg, mellyből a boru vése félelmet terjesztett, elvonultnak látszék, azt vélhetők, megnyugodtak a keblek; de azon felekezet, melly elgyengültnek tartott ellenfelét lenézve, ellene hatalmasan dörgő szavait emelte, jól betanult fogásokkal, hozta vissza a már elhangzottaknak vélt állításokat. Ugyanis felhozott a m. helyettes ur azon kijelentése, hogy az orvos fizetését assignálандja, és megyei kormányzót nem kimélő erős kifejezésekkel említettett, mikép: Vana sine

viribus ira legyen a m. helyettes ur kijelentése; mert parancsolja tehát az orvos fizetése kiadását; mellyik perceptor fogja azt a megye assignatiója nélkül kifizetni, ha csak nem bódult férjfiú? — továbbá: hogy midőn a törvények mondják: quod Supremis Comitibus citra determinationem publicam erogationes curare non licet; és: ne conclusa SS. et OO. Supremi Comites immutent, a m. helyettes ur kijelentését, mellyszerint magát a KK. és RR. feletti omnipotentiára emeli, gunynak vehetni, 's annak ünnepélyesen ellen kell mondanai, ugy hogy midőn a nem csekély és pedig értelmességgel is tulnyomó többség hozza a végzéseket, azok ellen kikelni nem lehet. — Ezen felül még némelly, magoknak fontos befolyást képzelő ifjú szónokok, vagdalkozó beszédek hallattak, itt említést sem érdemlők, kikre nézve csak Mátyás király mondását említhetni: privatum commodum, latens odium, juvenile consilium, per haec tria perire omnia regna. — Mikre viszonzotatott: Az értelmességet egyik pártnak maga részére kizárólag nem tulajdoníthatni; ha 3 — 1 szó többség, de ha többsi dönt el valamit, a másik résztől sem lehet az értelmességet megtagadni. Kinek szólásra joga van, attól azt elzárni nem lehet; ámbar a törvény világos szavait említi, hogy: sanior pars, és különösen a potiores nobilium végezhesenek. A tárgyak surlódások által simulnak ki, azért megvetéssel nem kell a másik félt illetni; midőn most beszédei, ha nem inyök szerintiek, gunynyal szakasztatnak félbe. — A fő és alispánok az 1723: 63. által csak a szükségtelen fizetések assignálásától tiltatnak, de midőn Ó Felsege az orvosnak, ki szolgálatja által bért érdemel, fizetését kiadatni rendeli, annak azt nemcsak kilehet, de ki is kell adatni — Igy folyván a beszédek miután az ellenrész a m. helyettes ur iránti bizodalmatlanságát ismét említésbe hozta, és erre a m. helyettes ur azon sajnálkozását jelenté, miszerint jóllehet a RR. jogait soha sérteni nem akarta, mégis legtisztább szándéka is elmagyaráztván, méltatlanul sértetik bizodalmatlansággal. — H. J. gróf első alispán urat egységére szólta fel. Mire R. I. A helveta, távol honjától, a pásztoroktól hallására felriad, és haza vágyva sir, én is a pászorsipra elbredve, megyém nyugalmát visszaohajtom. Sértések személyeskedések történtek, ezek lecsendesítését kívánám. — Elvkérdések fordulnak elő, ezek mellett, ha nem egyenlő nézetel szóltunk is, egymással békében élhetünk. Itt azonban a sértések főkép a m. helyettes ur személye ellen intéttetnek, holott ő, hivatali pályáján tisztán, a szenvedő emberiség körüli erényekkel is magát kitüntetve, nem lehetne gyűlölség tárgya B. Ö.: Gr. H. olly részt pendített meg az érzékenység hurján, melly igen kényes. Én a bizodalmatlanságnak sem előállítója nem vagyok, sem azt el nem háritatom, hanem Wallenstein szerint: ugy látom a kormányzó iránti bizodalom megjöhet, miként megértjük egymást. — Én zászlót nem hagyok el, urat nem cserélek; elvem legszentebb előttem. (Pedig Cicero szerint: nemo doctus unquam mutationem consilii, inconstantiam dixit esse.) Én azt tudom, a kormányzó velem elvben kezdet nem foghat; hanem a végrehajtási dolgokban igen is egyezkedhetünk. Tett által győzhetünk meg az egyezkedési akaratról. A m. helyettes ur, ha tiszta szándéka van a kibékülésre, tettel mondjon le a megyei jogokat sértő iteletről, ez által tekintete nem esökken; irjon fel privat úton, és szorgalmazza a megyei jogok iránti újabb kérelem foganatosítását; ez lehet egyedüli mód a békülésre. Erővel bizodalmat nem szerezhetni; ez meggyőződésen alapszik; törvény ezt nem parancsolhatja; idő és tettek állíthatják ezt elő. — Több oldalról sürgettetett még a m. helyettes ur, és pedig némellyek által a józan haladás rész nem csekély sértésével, hogy az orvos választást privat közbenvetése által a megye részére eszközölné. Ezekre a m. helyettes ur fájdalommal jelenté ki, hogy e tárgyra nézve, a legfelsőbb kegyelmes királyi rendeletet sem compromittálhatván, visszalépnie nem lehet, midőn nem is az ő, hanem előde tetteiből eredt a kérdés. Azonban maga részéről felszólita a Rendet, hogy állnának el e jelen esetben további követeléseiktől: ő kész jövendőre nézve, az orvos választás közös gyakorlatát átengedve, főkormányzói jogát feláldozni. — És azok, kik állíták, nem személyért, hanem jogért harcolnak hogy az

ajánlott jogot nem fogadják el. — Felolvastatott a n. m. k. Helytartó tanács azon körlevele, mellyben Ő Felsege nevében, a megyéknek meghagyatik, hogy semmi olyan újítások létrehozásába ne ereszkedjenek, mellyek szorosán a törvényhozást illetik, hanem magokat e részben a törvények 's alkotmány szabályaihoz tartassák. Mire végeztetett: hogy midőn a megye semmi törvényellenes újításokat nem határozott, a körlevél hálás köszönettel fogadtatik el. — Erre előhozatván, hogy: tagadni nem lehet, miszerint e megyében némely alkotmányos szokásaink elleni újítások határozottak, többek közt például, a törvényszéki bírának nem csupán a táblabírák sorából választathatása, holott 80—90 táblabíró közül csak lehetne választani. — A m. helyettes ur e tárgyban ismét elég engedékenységgel jelenté ki, hogy ha a törvényszéki bírának, csupán a táblabírák sorából választására szorítottatik a végzés, abban maga is megnyugszik; ellenségetben a végzésnek ellenmond, 's a választás esetében a termet elhagyva, abban részt venni nem kíván. — Ennek ellenére azonban végzése lévén már a megyének, hogy nem táblabírák is választathatnak bírának, a határozat fenmaradása végeztetett. 's a választás a m. helyettes ur távoztá után, felkiáltással megtörtént. Elnökkül választottak: Fráter Mihály, Klobusiczky János, Beöthy László, Fényes Károly, Krajník Alajos, Bernáth Lajos, bírának Péchy László, Csányi Ferencz, Beöthy Károly, Bernáth Gedeon, Doboz István, Nagy József, Ercesey Zsigmond, Haller Sándor gróf, Komáromy György, Jakab Mihály, Csengery Antal, Ercesey Lajos, Lovassy István, Gázy Imre, Sántha György, Reviczky Friderik. Sántha György leküszönt a választás alkalmakor, Reviczky Friderik pedig azután, és helyette, mint a Világban régen jósoltatott, az elébb feledékenységre jött Braun József lelkész. És így azon feljegyzésben foglalt egyénekből, kikből a magát oly minden pártoskodástól tisztának hirdető rész, — a ./. alatt eredetiben előadott feljegyzés azon számos példány közül való, mellyet emissariusok osztottak szét, — választatni rendelt. —

Említésre méltók még különösen e gyűlés közérdekű tárgyai közül, 1) Első alispán ur megyei állapotunkat ábrázoló jelentése illy forma: A lakosok egészségét illetőleg, szomoruan kelle tapasztalni, hogy az adózók engedelmessége miatt, a himlő több áldozatot ragadott; szükséges tehát, rendeltessék, hogy a lelkészek 's elöljárók, a betegek magoktartása szabályosságát csepegtessék a nép keblébe. — A belényesi járásban egy kellemetlen ragályos nyavalya uralkodván, midőn tapasztaltatott, hogy a nép orvosszerek megszerzésére elégtelensége, segíté a nyavalyát terjedezni, irassék fel a n. m. Helytartó tanácsnak, hogy az orvosszerek kiszolgáltatása iránti szoros rendelkezéstől, illy mirigyos ragályos nyavalyák esetében, kivált e szűk időben, álljon el. — A rabok állapotja: dec. 10én volt ítelt 398, ítéletlen 212, maig jött 259; és jöllehet 160. rab ítéltetett el hét hétig tartott törvényszéken, mégis ma nagyobb a rabok száma, mint volt dec. 10én; két törvényszéknek kell tehát folytonosan ülni. A perek állapotja is előterjesztetvén: a perek táblásjegyzéke elkészült, és javaslatot is magában foglaló jelentés mellett fog beadatni. — A rabok szaporodván az egyes börtönök elkészíttetése is szükséges. — A szalonthai járásban legérezhetőbb lévén a szükség, a n. m. Helytartó tanács útján némi segedelmezés eszközöltessék. — 2) Négy új szolgabíró választatott, a váradi járásban Szilágyi Viktor; a sárrétiben Olasz Diénes; az érmellékiben Vincze Miklós; a szalonthai-ban Fonagy László. — 3) Egyes házastól áldást megtagadó székelyhidi lelkész Dombó József ellen indított per Ő Felsege által felkivántatván, midőn egy részről kijelentetett, hogy Ő Felsegének joga lévén a pereket, bár melly stadiumban legyenek is azok, felkivánni, ezen pert illy kir. parancsra, melly nem juridicum remediumul szolgáló mandatum, mint van, fel kell küldeni; — más részről heves szólalkozások emelkedtek u. m. többek közt: az 1614ki törvény a Diaetát rendelvén illy nemű perek vizsgálójául, ide, és pedig csak végrehajtás után kellene annak terjesztetni, illy törvény ellenes parancs nem kötelező. Minden esetre azonban, ha csakugyan a felküldés határozatának, minthogy az országban több példa van, hogy

illy felküldött perek többé vissza nem küldettek, csak másolatban kell azt felküldeni; itt azonban a per folyamatban tartassék, és zárt határidő alatt ítéltessek el. És a per folyamatban tartása rendeltetett. —

Midőn ezek szerint, a főkörmányzói hivatal kimélete nélkül, a fejedelmi parancsok felretételével, 's a legfelsőbb helynek perek viszatartásával, kénye szerint végezhetett a tulzó párt, nem lehet nem csudálni a P. H. 126. számában azon nem helyes kitétel, miképen az omladoztatott nemesi kiváltságok mellett feltékenyül, de méltán buzdult nemességei, „elsábitott köznépek“ 's azon érdemes egyént, ki minden előre tervezett pártoskodás nélkül, szíve benső érzéséből szólott felalásított alkotmányunk elvei felett „elsábitónak“ nevezte; holott szemmel láttatott: miképen az írott levelek által hétfőre e szavakkal: „a ki igaz hazafi, hétfőn a gyűlésre feljő“ — a terembe szólított tanuló ifjuság városi nememes mesteremberek, sőt zsidók is elragadtatva elvezérek buzdításai által, milly erőteljes lármával és tapssal segítettek pártjok szónokait, az elsábitottnak állított nemesek megfélemlítésében, és melleseges elvezetésébe. Meglehet végre, hogy a P. H. érdemes levelezője köz (de csak közlelküektől ered) hírből hallhatta, miképen egyének valának kijelölve áldozatul, de hogy azon hír hamis volt, nyílt kebellet kijelenthetni; hazudtolja azt, a sértett nemességnek legfőbb tüzeiben is mutatott szerény viselete. Fűtykösöket lehet látni, de azokat vajha egy gyűlésünkön se kellene látni; és most is kérdés: mellyik felekezeti emberei hoztak nagyobbakat? Így tehát elmondhatni Plinius-sal: Castigant vitia qui castagari merentur, iudem emandatores, qui emendandi sunt. Hogy a megfontolt haladás emberei elsábitottak valótlan, és soha be nem bizonyul; de hogy a' tulzók izgatásai által, különösen a' szegény adózó nép, ön kárára vezettetik el, egy első rendű mezőváros sajnosan ismeri el földes urához benyújtott folyamodása által, minek következő szavait idézzük ide „hogy a' tized dézmájának némely előre nem látó, 's magokat meg gondolatlan emberek csábitása által lett „megtagadása miatt, a' m. földes uraság kegyéből „kiesvén, városunk mily nagy inségbe jutott.“ etc. — Ez is bizonyítja tehát Valerius Maximus szavai igazságát: mali magistri plus moribus nocent, quam ingenii prosunt. Azon részről hallani erőszak, erőtetés, türelmetlenség, és fenyegetés vádjait, mellynek különösen gyermek hősei — úton útfélen tiszteletlenül nemcsak, de sértve illetik az ellenvéleményű egyéneket, — meglepő: de mozgalmak 's izgatásai kevélységében hihetőleg önmagokat is falandják fel. Quelles inquietudes. Quelle agitation! Ils dévorent ceux qui les aprochent, et ils se dévorent eux memes, par un orgueil qui les consume. *)

Kecskeméti polgári casino — „Fájdalom, — elég későn keletkezett!“ szól a vérmes követelő. „Még jókor van!“ válaszol szabad városunk belviszonyait ismerő, józan haladási embere. — Elég hozzá tennem, miszerint illy polgári casino létesülése, melly Kecskemét városában f. évi februar elején alakult, kebelmelegítő tünevény; mert, nyuljunk csak keblünkbe uraim 's mondjuk meg a mesterkelelten őszinteség sugallatát, miszerint roppant mezővárosunk körülbelül 40,000 lelket számláló néptömege, a vallás különb.

*) Tiszteletlevelezőnk érdekes közlése szomorú tanúságnak, hogy a megyék boldogságát mindig veszélyeztető szünetedélyek Biharban még le nem csilapodtak; — 's hogy a' köztanácskozással nem bélyegzi azon méltóság, mit nélkülözni nem lehet 's nem szabad a' nélkül, hogy magának a' megyének méltósága 's tekintete csökkenjen! — Azonban az engesztelő időtől a' legjobbat várván, minden esetre legforróbban ohajtván, kettőt még is figyelmezőleg ezen érdekes Gyűlésre észrevétel nélkül nem hagyhatunk, — kellőleg méltányoljuk t. i. először az alispáni körlevél törvényszerűségét, mi által az 1836. 11. tör. czikk. illy sokára halasztott végrehajtását az illető tisztviselőknak meghagyja. Nem helyeselhetjük másodszor a' nemességnek becsőditését, 's a' köztanácskozássokra zászlókkal megjelenését. — Nem értelmesség szokott illy elemek közt határozni; ritkán jót, többnyire rosszat 's mindenkor ok 's alap nélkül. — A.

ség (nem is kell vala mondanom), — a kedélyek ingerültsége, testületek elleni zavargások, recurrentiák sőt egyének elleni méltó vagy méltatlan kifakadások tömkelegében, — alig ismerhetvén ki önmagát, nem kis feladat volt az elszakadott láncszemeket egybeforrasztani; 's jóleve megjósolhatók, miszerint a derék tervezők sokszerű méltalanságok türe mellett is csak erős akarat, férfias kitartás vérté alatt fogják leküzdhetni a balvelemények 's túlvilági ábrándképek kebelmérgező harczeit. — Ámde az avataltan proféták jóslatai ellenére is felállott polgári casinónk, oly számú tagokból, melly a legkomolyabb számító várakozásának is megfelelő — 'S mi tudjuk milly nagy-szerű czéljai egy casinói egyesületnek; látjuk a magasztos eszmék szerztegőzését szabad városunk lakói között, kik a szellemi, 's tán hozzá tehetünk, anyagi előhaladásban, csigalépteket mérgetünk. Századok folytak le honunkban tette silányak, 's midőn egy magas állású férfiú, kinek neve „gróf Széchenyi István“ lángbetűkkel lobog magyar egünkön, — dörgő szóval felrázá az egyetemes hont hanyag tespedéséből; 's a midőn gőzösök folyamellent hasíták ősz Dunánk dagadó árjait, midőn a vaskapu meredek szírti megrokkanna hajóinknak, siktért nyitának; midőn casinói és női egyletek üdvös czélokra törekvők; néptanítókat képző és leánynevelő intézetek; kisdudovók 'sat. keletkeztek szerzte a hazában; — mondom, akkor még remegett szülő földemért, szabad Kecskemét városáért, aggódo kebellem; mert sejtelmek undok rémképei kárörömmel ábrázolák élémbe: miszerint még akkor a közszellemben törpészkedő városunk nem látszott hajlommal birni nagyok nyomdokai követésére, — tán mert vak-előítéletek argus-szemekkel őrködének nyomdokaink fölött. De ime megtestesült egykori boldog ohajtásunk ígéje: felálltak lelkes és tette kész honpolgárok, kiknek megszólalása nem lön nyom nélkül elhangzó szó a pusztában, 's erős karral fellógák korunk kívánatahoz képest az ügyet, miszerint egyesült erővel 's buzgó lelkesedéssel küzdhetünk a művelődés és polgárisodásnak előttünk már megtört, de végtelen természetén. — Létesült im polgári casinónk, mellynek, tökéletesen hiszem, nem tespedés, hanem haladás leendő jelszava; nem csupán evés, ivás, kártya 's egyéb a külérzékiséget esiklandó mulatozások 'sat. lesznek napirenden, — mik olykor elszórakozottságul, sőt az egészség fentartására is, bizonyos korlátok között ugyan nélkülözhetlenek, — hanem olykor komoly tárgyalása is kerülni szűnyegre olly dolgoknak, mellyek városunk előhaladási szempontból közremunkalást 's hatást eszközölnének — Lelki szemem előtt áll jövendőnk, egyesülésünkkel eredendő, miszerint, — ha egyesületünk homlokán nem viselendi az úgynevezett szokott szalmatűz magyar lelkesedést, — néhány év múlva magtarunk, rendszeresített népiskoláink, leánynevelő intézetünk, kisdudovónk 'sat. fog létre hozatni, mit annyival is inkább szabadreménylenem: hogymár febr. 27-kén tartatott harmadik közgyűlésben megpendített a koldulás eltörlesztésének leendő eszközése. — Kort és emberiséget porig alázó, 's idvezítőnk isteni tanjának egyik fővonását, — a szeretetet, — czégesítő jelenetek valóban a koldusok esonka, béna, vak, vértől ázott 's fekélyes testű tömegének, jelesül vásár alkalmakkori feltünezésére. — 'S hol azon feketevérű, ki jégkebellet szemlelheti, felig arczhúsától megfosztatott esontváz-alakok szerzte lézengését 's hallgathatja keresztényi irgalomért esdő jajszekléseit? 's hol a kebel, melly lízazs érzelmektől nem esigáztatik, midőn ronesolt testével mintegy kereskedést üző egyén, például esonka és vértől feketült jobbát, türelmetlenül tolja, a gondolatokba merült szeméibe: hogy fájdalmi nagyszerűségét 's világtól elhagyatottságát megfoghatóbbá tesse. — Szerintem ugyan az egyesület korszerűbb eszmével megsem is kezdhető pályafutását, csak hogy a koldulás eltörlesztési eszméjével ugyanazonosítva vélem egy dolgozó ház felállítását, úgy a még munkálkodható koldusok, valamint a henye élethez csatlakozott lazaronik, vulgobetyárok, számára, kiknek rongyos, olykor felmeztelen 's bármily lealacsonyult seregéből keményebb téli időkből rendszerint szárazmalom alatt vagy szemétdombok közepett, éjjel, megfagyva szenderül jobb létre egyik vagy másik. — Nem rit-

ka tünevény den labujaitó dorában egy ni, ki egyébe testalkata alt esületes és va — Tisztogat népnevelők h reikben. — áltat utcai j rokat lát 's a — Fedessük zó 's emberal telenségét: h telen játékok feledve erköl bályait; 's h keserülten fe téssel 's en építék csak f növendékém meg a becsül lai között el a valóság erk gári casinónk melly alatt, s szerű intézke ben. — Azon hogy a pártos ritkán maga az ollykori s mik, némelly kerühetők, az önzés sok ellenébe szün ugyan egy ké lye a felsőbb telek melleff léphetősök ir lettek 's az foltaival bély nem pereg, f ge embernek. mü rövid elm zi ki magát: dül emelői, d hogy soha sér nak. — És tünknek is. — eröket: hogy boldogítás tár, mes erőhatás ne elé, melly denesetre kie minden tekinte zanak ugyan dozó lelkes h közérők öszpó kint feltünez közzölét előm egyletek kelet lakosai méltá metkezési egy. Az elsőbbek k inkább buzgó ványozására tó vagy legala sajnos, hogy van, még edo rék alapító t tethetvén, a t is, tervezett közlakosság j lat, tudomra — A már több létesült polgá munkalatinak nem vala más jéből továbbra gári egyesüle melly szám n aligazgatója, ben 21 tagb egyesület bels 's valamely k ható intézked re is hozatni, keméten martz

ka tünemény illy naplopó betyárt fagyás által minden lábujaitól megfosztva, amúgy chinai nők modorában egy pár húscsomon ide 's tova tipegni látni, ki egyébiránt egészséges életműszerei 's izmos testalkata által célirányos neveltetés mellett, becsületes és vagyonos honpolgárrá képződhetett vala. — Tisztogassuk meg előbb az ösvényt uraim, 's a népnevelők hatással fognak működhetni hivatási köreikben. — Távolítsunk el czélszerű intézkedések által utcai jeleneteket, mikben a szemérem epikurokat lát 's a becsületérzés undokul parodiáztatik. — Fedessük be az eszkimók családjából leszármazó 's emberalakzatot is alig képezőnek félmeztelességét: hogy iskolás gyermekek halmozata szemtelen játékokat ne üzhessen a nem keresett alkalmon, feledve erkölcsi tanokat 's a józan élet arany szabályait; 's hogy a lelkes tanító ne kénytesse elkeserülten felkiáltani: „ime miket egészségmegvételessel 's en megtagadásommal hoszas idők alatt építtek csak fellegvárók, kártyaépületek valának; növédekem a külélétben ellenkezőleg győzhetnek meg a becsületesség rendszeréről, mint iskolám falai között elméletileg felfogák; testi szemeiknek a valóság erkölcsrontó iskolát tüntet el!“ — Polgári casinonk a józan haladás zászlóját tűzte ki, melly alatt, mint bekevlétezők hősködni fogunk korszerű intézkedésink ellen ármánykodók leküzdésében. — Azonban, el nem hitelhetem magammal: hogy a pártoskodásnak romlás 's enyészete csak ritkán maga után nem hagyó mótelye, — hamar az ollykori surlódásokra nem fogunk is ügyelni, mik, némely dolgok kivételénél aligha lesznek kikerülhetők, — körünkben lábra kapadozozon 's az önzés sokfejú hydrája legüdvös merényeink ellenbe szüntelen „veto“-ját rivalgja. — Birok ugyan egy két anecdotácskával már eddig is, mellyek a felsőbb iskolai növédek és zsidók kivételek melleffé egyesületünkbe léphetésük vagy nem léphetésük iránt keletkezett viták alkalmával születtek 's az ingerültség 's türelmetlenség fekete foljaival bélyegezvék. — De hallgatók, ha a nyelv nem pereg, főljás elleni recipere nincs szükség embernek. Egy francia tudós „Egyesület“ című rövid elmékedése záradékában egyszerűen fejezi ki magát: „Egy ember sem képes a sziklát egyedül emelni, de isten úgy mérte el annak súlyát, hogy soha sem tartja fel azokat, kik együtt utaznak.“ — És szavakban látjuk irányát egyesületünknek is. — Öszpontosítók az eddig elkülönzött erőket: hogy mit egyes ember a közjölét 's hazaboldogítás tárgyában képtelen vala kivíni, egyetemes erőhatással korszerű műveket állíthassunk színe elé, mellyek, habár aránylag csekélyek, mindenesetre kiegészítő részét képezhetendik honunk minden tekintetbeni emelkedésének. — Nem hijányzanak ugyan eddig is a közügyet keblükben hordozó lelkes honfiak, kik szabad városunkban a közérők öszpontosítását az emberiség közt perzenként fellüvedező nyomorok oszlatására, valamint a közjölét előmozdítására czélszerűnek vélték, 's olly egyesületek keletkeztek, mellyek figyelmet 's városunk lakosai méltánylását igényelhetik. — Illyenek a temetkezési egyesületek 's a felsőbb rangúak casinója. — Az elsőbbség közt kiemeltetést méltán érdemel leginkább buzgó polgártársunk Német László úr indítványozására létesült, — mellyhez nyomort elbárlító vagy legalább enyhítő mellékezelők is csatolva; sajnos, hogy a közlakosság, mikép tudomásomra van, még eddig annyira nem pártolá, hogy a derék alapítók terve szerint a tagok száma kiegészíthetvé, a többek között, jelen mostoha telben is, tervezett kölcsön magtára nem működhetett a közlakosság javára — A többi temetkezési társulat, tudtomra, boldog egyszerűségben vesztegel. — A már több év óta létező casinó pedig az imént létesült polgárinak mintául nem szolgálhat; mert munkalainak évenkénti végeredménye mindeddig nem vala más az aggodalomnál, miszerint öneréből továbbra is fenállhasson. Egyébiránt, polgári egyesületünk jelenben már 240 tagból áll, melly szám napról napra tetemesbül. Van fő és aligazgatója, pénztárnoka és jegyzője, nem különben 21 tagból álló választottsága — Majdha az egyesület belszerkezete, rendszabályai kiegészítvék, 's valamely üdvös, a közlakosságra játékonnyan ható intézkedések fognak szőnyegre kerülni 's létre is hozatni, koronkint tollat emelendek. — Keskeményen martius Isőjén 1812. Gömör y Fridrik

Magyarpartvidék. Fiume, mart. 21d. Legbensőbb öröm édes érzetével tölté el Fiume leghivebb városa mindenrendű lakosinak kebelét, fels. Urunk 's Királyunknak azon legmagasb intézkedése, mellyel a Fiumara folyó szabályzását illető tervet jóváhagyni, 's az ekkint készülendő kikötő építésére szükséges költségeket legkegyelmesebben megrendelni méltóztatott. E közöröm édes érzete valamint legbensőbb, úgy egyszersmind legmélyebb halát gerjesztő lón tagjainál a helybeli kereskedői karnak, melly a királyi kegyelem 's bőkezűség e szívvidító nyilatkozatában, a hű jobbagyi hódolat legőszintébb, legbuzgóbb hálaszavai val üdvözli újabb zálogát azon atyai hajlandóság és gondoskodásnak, mellyel felséges Urunk e város és szabad-kikötő kereskedésének emelése és felvirágoztatása iránt szüntelenül viseltetik. E forró halának tanusításaul az említett kereskedői testület f. hó 15d. tartott ülésében elhatározá kebeléből választandó három tagot küldeni Bécsbe, melly ott a testület nevében előszóval fejze ki határt nem ismerő köszönet- 's hálaérzetét fényes trónjánál a haza Atyjának ebbeli kegyességeért. — A küldöttek választása f. hó 16d. történt meg. Ez alkalommal, mielőtt választáshoz fognának, abban állapotok meg a jelen voltak, hogy a küldöttség tagjaiul egy jogtudó, egy nagykereskedő 's egy tapasztalt hajós választassanak. Ez meglevén, a jogtudó*) közfelkiáltással; utána pedig a kereskedők közül (Francovich J. ur, ügyei miatt nem távozhatván, 's e miatt megtszittelésébeni részvételét megköszönvén) Smart Tamás; a hajósok közül végre Taraboethia J kapitány urak közakarattal küldöttekül megválasztattak; megbiztatásukban eljárás végett a közelgő husvétü ünnepek után legott Budapest felé utra kelendők.

Tosoni J. A. urnak a helybeli kir. váltókereskedési törvényszékhez lett k. kineveztetése által ürességbe jövő városkerületi tanácsunknál az első község-igazgatói bírói hivatal,**) arra m. nemeskéri Hiss Pál kormányzó-kapitány urunk Minelli Antal, eddigi 3d. község-igazgatói bíró urat nevezé ki elnöki levelével. E kinevezés nem nagy örömet szerzett ugyan a lakosoknak; minek okát némelyek abban is keresik, hogy M. ur Tricesztből költözvén hozzánk, előléptetése saját honfiaink rovására történek. Részemről azonban valamint a cosmopolitismus, 's ezzel karöltve járó emberszeretet édes érzetével az olly kicsinyes nehezítést összegeyztetni nem tudom, úgy más részről ott, hol a közügy java forog fen, honfiain aggodásiban osztozni nem tudok. — Cimioti J. L.

Igy tisztelt levelezőnk. — Egy másik érdemteljes elvbarátunk tudósításá szerint (mult mart. 22dikeről) elküldöttség ügye lankadni látszik: „mint-ha szalmatűz volt volna a láng, melly a szép eszmét teremté!“ — Ezt azonban hinni nem akarjuk, hinni képesek nem vagyunk, 's ha az meg nem testesülne, okát más, az érd. kereskedői testület által tán el sem hárítható akadályokban volnának készek keresni. De bármí történéj is, mi csak dicsérettel tudjuk említeni a kereskedői testület é s z e n t lelkesedését, melly — a triesztinek példáján indulva — szive őszinte hálaérzetének e nyilvánításával újabban kétségtelen jelét adá azon mély jobbagyi hódolatnak, azon hű vonzalom- és rendületlen ragaszkodásnak, mellyel apost. királyunk fels. trónjához viseltetik, 's melly a városnak, hol lakik, olly méltán szerze meg az Ausztriai-ház dicső emlékezetü fejedelmítől a „LEGHIVEBB“ mellékevet. — Mi a P. Hirlap fiumei tudósítóját illeti, ő neki ragaszkodik utolsó (a 129. számban olvasható) közlésében „Hirlapi kalászi“ ink írójának, 's fiumei „correspondentiánk, fordítója-és tudós szerkesztőjének“; és mint-ha mind-ez egy menne, mint-ha máskint nem is mehetne, mint mikép ő igen tudós levelezősége magának képzeli, don-quixotti módon összevissza-csépeli — a személyeskedést, e valódi szelmalmokat, mert annak a föle idézett helyeken nyoma sincsen. Mi felszólítók fordítóinkat (mert megvalljuk, nem vagyunk olly szerencsések, hogy magyar levelezőink volnának Fiumából, mi azonban, úgy hisszük, onnani tudósításink becsebül mit sem von le) felszólítók szinté a „Kalászi“ íróját is: szólnának a dologhoz. Hanem fordítóink azzal menték magokat, hogy híven fordítják a velök közlött leveleket; imez pedig azt felelé: hogy „nem ellyek“ alatt szemé-

*) Nem hisszük t. levelezőnk szerénységét sértetni azáltal, ha bizodalmas kérsét ez egyszer nem teljesítve, örömmel fejezzük ki ama közbizodalom felett, melly őt, mint a fiumei ügyvédnek egyik érdemteljes tagját, e fényes küldöttség koszorújába fűz. Szerk.

**) Lásd: „Világ“ 24. sz. 193. l. Szerk.

lyek értetnek ugyan, de „személyes kapezásokodást“ ezen végtelenül határozatlan szóban csak az találhat, ki talán a „nem ellyek“ közt, amúgy véletlenül, épen maga is ott van; ez pedig, ha visket feje, vakarja. — Egyébiránt ő (az érdeklött Kalászi írója) a P. H. igen tudós fiumei levelezőjével, ki azt gondolja, hogy az ellenvélemény a közügyet felforgatja; hogy a „közügy“ — Ó; ki vörös fonalat, fekete foltokat, szárvacsákat (sicine?) épés kifakadásokat, epigrammákat, reminiscenciákat, hiúságot, sértett ént, 's a t. 's a t. öszszeszar, csak-hogy megmutassa: mikép az, mit ő ír, nem „amítás“; mit a „Világ“ mond, nem: „ultima instantiae ítélet“, nem „pálczatörés“; 's a t. 's a t. mit állítani neki (a kalászi írónak) soha eszébe sem jutott — nem vitáz; 's csak azt sajnálja, hogy a hirlapi 129. számú fiumei tudósítás melegebb fordulattal, idézett kalásza, a t. közönség nagy (!) szerencsétlenségére, megakadályozta; úgy hiszi azonban, hogy a P. Hirlap t. olvasói vigasztalódhatnak, mert elhihetik, hogy az érdeklött száraz tudósítás csak ürügy volt a czáfoló szándék leplezésére, az elmaradt melegség pedig... legfőlebb is növényházi fűtés melegsége! — Így fordítomk és a kalászi író. Mi igen helyeseljük válaszaikat; és szívvel kívánunk szerencsét a P. Hirlapnak fiumei kettő szívű levelezőjéhez, kit — legyen meggyőződve — koránsem a közügy szeretetének, vagy épen (csak mód nélkül nem eszalkozunk) elvrokoságnak; hanem — egyedül a „Világ“nak köszönhet; 's nem is vagyunk olly gyöngék, hogy hihetők; miképen az ő. ellenkező szempontból jövő tudósításai, legkevésbbé is árthatnának a közügynek; koránsem: sőt olly véleménynyel vagyunk, hogy épen ez szükséges a tárgyak mindkét oldalról megvilágítására. És mi nem emlékezünk, hogy tények czáfolatira szorultak volna a „Világ és Hirlap“ fiumei levelezői? a tények többnyire ugyanazok valának, csak-hogy az írók — igen természetesen — különböző szempontból fogák fel, az egyik tán szabad, a másik tán zöldüveges szemmel nézvé azokat? egyet kivéve — a f. évi farsangot, mit azonban országos ügynek az igen nyájas, igen kedves Emilia seu mert keresztelni, ki vágna láta a farsangot — némbéri szemével; ellenkezőleg a „Világ“ férfi komoly levelezőjével, ki abban (bizonyosan) az édes-ajku Emilia nélkül a gyakor (?) tánczvigalmak daczára is unatkozott; — de ezt ő lássa: Ki mint vet úgy arat.

Franciaország.

†*Páris, mart. 14. Vicomte Walsh a „La Mode“ című legszenyesb hetilap szerkesztője ismét pénz- és fogság-büntetésre ítéltetett. 'S pedig igazságtalanul bántak vele. Nem tagadhatni ugyan, hogy a sajtó szüli e borzasztó rendtelenséget, melly a társaságot rombolja, de teheti-e róla? Az emberek ollyanok mint a gyermekek; ha elveszünk kezükből egy játékszert, legyen az bár éles kés is, kiabálnak. De ezen hasonlításéri milliók lennének készek engem felkoncolni. Az embert gyermekkel hasonlítani össze! melly örültség! az embert, a teremtés urát, kinek lángzó lelkébe a gondviselés a buvárlat és haladás ösztönét lehelé, ezen embert egy gyermekhez, az irás szabadságát azaz a sajtószabadságot, századunknak imez új bálványát késhez hasonlítani! O ez szörnyű! sőt hogy többet mondjak — 's most talán jobban megtehetsz önnek, — nyilvánítom, hogy igen meggondolatlan, vulgo, botor cselekvés, a sajtó ellen megszorító törvényeket használni. Szabadon, féktelenül, — szabadon mint az amerikai szabadság jelképe — feje fölé vetett kantárral — teljes vágtatva engednem őt számuldozni; 2 év múlva oda hal, vagy reformál és moralisál. Fejemet merném tenni ez állításom zálogául. Ha a sajtó Franciaországban kezesség, bélyeg, 's per nélkül léteznék, ha szabad volna: saját lappal bírnának a communisták, az egalitáerek, 's mit tudom én, még egyéb 30 vagy 40 léte republicák mindegyike, melly lapokban eszméiket kifejtethék. A mostani megszorító törvények bármilly véleenyű hirlapot egyformán korlátoznak kifejezésben, — mi által előadásuk csaknem azonosítatik, 's így kölcsönösen találkoznak, hogy a kormány ellen, rájuk nézve külön érdekű kérdésekben harcoljanak. Engedje csak a kormány, hogy mindegyik hirlap kitűzze a tetszése szerinti zászlót, meglátandja, mikép ezen nagy ellenzéki tábor, melly e botor megszorítási törvényekkel daczolva a legkülönczebb színekkel 's árnyéklatokkal, bár egy zászló alatt, ellene fordult, kis csapatokra fog oszlatni; minden lap igazi zászlója alatt fog akkor küzdeni saját rovására, 's mai frigyársai ellen. — Az ellenzéki sajtó jelenleg legnagyobb zavarban van. Oka ennek Peel Robert. Utóbbi cselekvésmódja megfoghatlan előttök; egy toryminiszter, 's olly reform!

— A National nagyon nehezele lépés miatt, ő következetes akar maradni, 's ez nem megyen, — ő saját fegyverrel verett meg. De ne higye ön, hogy az ellenzéki lapok dicsérni fogják e' nagy státusfőrit pénzügyi terve miatt, következetességök viaszból van, mellyet tetszés szerint olvaszthatni, is, keményíthetni is. P. O: A National ujjal perbe keveredett; ez úttal a vád alól föl lőn mentve. Ezért dicséri a juryt, 's ez ítéletet jó leczkének nevezi a kormány számára. — Ledru-Rollin elíteltetett. Az ellenzéki lapok, 's főleg a National, ezt vastag tévedésnek, a juryt tudatlannak nevezik. — Quernant úr miniszteri választásjelölt Cherbourgban bukott. Az ellenzékiek felkiáltanak: Dicsőség a választóknak! józan értelmök és hazafiságok megmenté Franciaországot! — Hebert úr, egy más miniszterpárti jelölt Pont Audemerben nagy többséggel megválasztatott; — az ellenzéki rész felkiálta: Romlottság, — megvesztegetés — tudatlanság! Így az ellenzéki lapok statistikája szerint vannak egészen megvesztegetett és erényes megyék, — ezt a víz vagy levegő okozza é, bizonytalan. — 'S a kormány megszorító törvényeket használ. Hagyjátok tenni, mit csak akarnak, ismétlem csupán, két éviglen, sőt egy évig, — 's a sajtó oda hal, vagy reformálni fog.

†* Páris, mart. 25. A vaspálya-bizottság bevégezé az egész törvényterv vizsgálatát, 's 7 szóval 2 ellen, a kormánytól előterjesztett tervet elfogadá. Most csak néhány mellékes tárgy marad még fen tanácskozásra. Dufauré a tudósítástelőadó, munkálatát 8 vagy 10 nap alatt terjesztendi elő a bizottságnak. — April hava érdekes dolgokat látszik feltüntetni, legalább parlamenten tekintetben. A czukorkérdés ismét némi élénkséget önt a hírlapokba, az ügy komolyra látszik fordúlni, a tengeri városokban történt minden kereskedési kamarák leköszönései, a miniszteriumhoz intézett tömérdek felírás, 's más többféle körülmény, olly erkölcsi kényszerítéssel lehetnek arra, hogy eredményét előre nem láthatni. — A versaillesi muzeumban a constantinei táborozást ábrázoló festvényekkel díszített teremek — köz szemléletre megnyitattak; azok faragványai 's díszítményei nem csekélyebb szépségűek, mint a többieké e nagy muzeumban. E három új terem egyikében a brumaire 18kai világismeretes st-cloudi jelenet szemléltető, a compositio alapjául épen azon perc van véve, midőn Buonaparte generál az öt százak tanácsába, hol testvére Lucian elnökösködik, belép. Ezen festvény Bo uchof Ferencztől való. Verneet Horácztól festett hét nagy kép a harmadik teremtet tölti el, melly remekművek tárgyai a constantinei táborozásból vétetvék. — Lacrosse kamrai követ, ki Granier de Cassagnac, a 'Globe' szerkesztőjéveli pisztolypárbaj következtében közel vala a halálhoz, üdülni kezd. Mondják, hogy Lafarge asszony megtévelyodott, az orvosok jelentésére a javítóház igazgatósága a felsőbb hatósághoz írt az iránt, hogy Capelle Mária örültek házába tétessék át. Még a miniszteriumtól válasz nem érkezett. — Washington Irving, a híres író, jelenleg közelünkben van, Madridba neveztetett ki amerikai követül. — A hírlapokban vallástárgyi vitatkozás keletkezik, minek okúl szolgál részint a francia papságnak az oktatásügy ellen tett nem-hivatalos ovása, részint egy körlevél, mellyet a párisi érsek Affre úr, megyéjéhez intézett, 's mellyben a spanyolhoni vallás zavarokról értekeznek. Azt hittük volna, hogy e tárgyban a szenvedélyek már nyugodt 's békés eszmeletté csilapultak, de fájlalva kell megvallanom, hogy ez nincs így; igaz, illy esetekben mindig azokat éri a vétség súlya, kik meggondolatlan buzgókodásban magok tartják a kanótot szép álmaik építményei alá, — 's azért a felelősség súlya is csak őket érheti. — Itt Párisban legszébb tavaszi idő jár. A nap már olly melegben süt, hogy seregesen tódul ki a nép a szelid tavaszi levegőt élvezni — Thalberg megérkezett, nagy feszültséggel várják első hangversenyét. Közlendem az eredményt.

Páris, mart. 23. A követek mai ülésében szünyegre került a czukorkérdés, 's pedig legelsőbb is a pénzügyminiszter lépett föl, elismervén egy részről azt, hogy a dolgok állapotja tovább így meg nem állhat; más részről kijelentvén, hogy be levén már végezve a repamag elvetése, illy rend-

szabályt 1843. előtt nem foganosíthatni. Minthogy pedig már a mult évi jun. 25kei törvény a czukorkeresztés rendezésére reményt nyújt, törvényjavaslatot terjeszte elő a kamrának e halogatás felletti megnyugtató végett, melly azt határozza, hogy a főnebbi törvény határozatai még egy évig erőben maradjanak. Ez ki nem elégíté Wustemberg urat; ő azt hiszi, hogy ezt a cabinet előreláthatá, 's a szerint kelle intézkednie. Mindenesetre hanyagságról vádolhatni azt, ha tán kiszámítás nem lappang a dologban. A czukorkérdéssel egybeforrt érdekek olly fontosak és különféle, hogy a kamra semmikép sem hagyhatja így az ügyet. Erre a kereskedés-ügyminiszter figyelmezteté a kamrát, hogy a kérdésben levő érdekek részben ellenkező természetűek, mi által ezen viszonyok törvényszerű feloldása még annál bajosabb. Azon szemrehányást, mintha a kormány hanyag volt volna, visszautasítá: hiszen a kormány hat hónap óta folyvást tanácskozik a kereskedési kamrákkal 's a kereskedés és földmívelés felsőbb tanácsival. De épen itt legkevésbé sem valának egyetértők a vélemények, valamint a többségek nem szilárdak, hanem majd ide majd oda hajlanak. Miszerint az elhalasztás koránsem szabad elhatározás következménye, sőt arra a kormányt a viszonyok, 'a az érdekek ellenzékiége kényszeríté. Dubois úr tagadá e beszéd őszinteségét. A kormány, úgy monda, készen bir egy jeles törvénytervet, 's nézete szilárdul áll, minek tehát a halogatás? kormányozni annyit akarni. Nem, koránsem a felsőbb tanácsok ingatagsága teszi félénkké a kormányt, sem pedig az, mintha a kamra nézete iránt bizonytalanságban volna, sőt személyes érdek szüli e tartózkodást, t. i. — a választó községekre tekintet Ha a kérdést illőn felvilágosítaná a szöszéken, többség is fogna találkozni. Anyagi érdek tárgyaiban nincsenek pártok; hol van példa, hogy illyenmü kérdés döntött volna meg cabinetet? Csupán vaspályakérdés vagy jövedelem vizályi kérdés fogná talán ezt eszközölhetni. Miután még Marmier úr a kormány mellett, Billaut úr pedig ellene szolt, Guizot úr főleg azt hozá föl, hogy a kérdés iránt csak egy a vélemény, az t. i. hogy többséget összeszerezni lehetlen. De e miatt nem kell a kormányt gáncsolni, hogy zökkenést akar eltávoztatni, mert ez kötelessége. Valahányszor a hatalom szenved lökést, az ország is szenvedti azt. Az elhalasztást tehát nem személyes, hanem nemzeti érdek szükségessíté, magának a kérdésnek 's az általános helyzet érdeke.

A dünkirchenei kereskedési kamra is benyújtá mart. 22én lemondását.

A st. malói kereskedési kamra, követte a főbb tengeri városok példáját, szinte benyújtá leköszönését.

Nagybritania.

Az alsóházban mart. 21én még eredménytelenül folytak a vitatkozások Peel pénzügyi terve felett Peel, noha a parlamentben s közönségben folyvást növekszik az ellenzék, nagy bizalommal várja rendszabályai sikerét. A felsőházban Wellington hg. jelenté, hogy a parlamentnek a husvét ünnepek miatti elhalasztását indítványozandja. E szerint a Peel tervén alapítandó bill csak husvét után kerülendett a parlament elé.

London, mart. 22 A miniszterelnök helyzete igen kényelmetlen kezd lenni, minthogy az ellenzék gyorsan gyarapszik finantzterve ellen, mellyen ugy szólnán minden polgár-osztály talál valami gáncsolni valót, — sőt a vezéröl torylapok, millyenek a Times, Standard 'sat. sem elégszenek meg minden részletével. Ehez járul, hogy, mint mondják, a kereskedés-ügyi elnök Ripon gróf nem akarja a felsőházban a miniszteri gabnatörvényreformot képviselni, minek következtében lehetőleg Buckingham hg. példájára, térszalagrenddel díszítve kilépend a cabinetből.

Helvezia.

A genfi Fédéral szerint a francia követ a baseli kormánytól egy jegyzékben felvilágosítást kért azon rendzavarások iránt, mellyek a mult hó 16án tartott alorczás bálban néhány mühlhauseni és baseli egyén közt történtek. Mondják, hogy a kormány sietve adá a kívánt felvilágosítást, és ki nyilatkozatá, hogy a mühlhauseni csenzavarók illetlen magokviselőtkért már megfenyítettek.

Bern, mart. 23. A genfi alkotmányterv végre 45 ülésben elkészült. A felsőség a népé, a kormány-alak képviselői. A város 4, a canton vidéke 6 választó kerületre van osztva. Minden 333 lakosnak van egy képviselője a nagy tanácsban, 's így ezek száma a népesség száma szerint változó. A nagytanács, mikép Bernben hat évre választatik, 's minden második évben harmad részben megújítatik. A nagy tanács tagjai nem kapnak kárpótlást. A statustanács tizenhárom hasonlólag hat évre választott tagból áll, mellyben az előbbi syndicus hivatal is megújított. A statustanács tagjai nem bírnak eldöntő hanem csak tanácskozó szóval a nagy tanácsban, hol választásuk szerint léptenek helyökbe mások. Genf saját hatósági tanácsal bir. Az egyházi igazgatás, protestansokra nézve a lelkészek egyesülete, 's a consistorium mellett van. A kath. egyházra nézve leginkább az 1815 nov. 20kai parisi békekötés és az 1816 mart. 16kai turini egyezés szolgálnak szabályul. A kath. egyházköltiséget a status viseli.

Törökország.

Konstantinápolyi hírek szerint azon kérdés, mellyet az öt nagyhatalmasság követői a libanoni eljáróság végett közösen intéztek a portához, ezt felígatta 's nagy aggodalomba hozta. Belügyeibe illy avatkozás által, úgy hiszi a porta, önállását veszély fenyegeti, 's most teljesül, mit régóta sejtett. A kérdésre még nem adott a porta feleletet. De valamig Tahir és Izzet pasák túlsúlyjokat a divánban megtartják, előrelátható, hogy ügyekezni fognak a porta önállását, a mennyire csak lehet, fenntartani. Az arzenalban kettőztetett szorgalommal dolgoznak. Ismét több nagyhajó van munkában, a néhány hónap óta vitorlakészen álló tizenkettőn kívül. — Anatóliában, névszerint az aйдini pasalikban, nagyszámu lovasság vonul össze, 's ott fegyverforgatásban gyakoroltatik. Mondják, hogy ezek Said pasával, a szultán sógorával, Rumeliába küldetnek. Azt is hírlík, hogy a porta jelentőséges számu had csapatokat szándékozik Szíriába küldeni.

Éjszakamerika.

New-York, febr. 28. A' hírlapokban kevés politikai foglaltatik. Tartalmuk szokás szerint az amerikai nagy ügyek u. m. bankok, készpénz fizetések, dollárok, szárcsonttapasz, és gyapjúkereskedés körül forog. Mind olly dolgok, mellyek mindenkit, ki sem amerikai, sem pénztűzser, 's kinek feje sem a' pénzfolyamjegyek — sem a' gyapjúgyaratásra nézve nincs műszerítve, a' republianismustól, legalább az amerikaiótl Piszajjeszthetnek. A' vadlott banktulajdonosok Philadelphian, Jandon, Biddle, Dunlay urak 's a'f. azon elv szerint, hogy varju varjunak nem vágja ki szemét, felmentettek. A' Lafayette bankot, az ujjorki takarekpénztári [bankok] egyikét készpénzköveteléssel ostromlák; 's ez bezárta ajtajit, de hiszik, hogy eleget teendhet közlétesinek. A' Pennsylvaniában ujjal folytatandó készpénzfizetések iránti bill, mellyet ezen status tanácsa 20 szóval 11 ellen elfogadott, még szünyegen van a' képviselők házában, de nem kételkednek, hogy törvényierőt nyerend. Azon célból, hogy Pennsylvania statusadósságának kamatjait, gyorsan és biztosan fizethessék, a' módszerek bizottsága azt indítványzá, hogy a' status adója 1 1/2 millió dollárral emeltessek föl. A' már csak névszerint Philadelphia-ban létező egyesült statusbank részvényesei februar. 21. zajos gyűlést tartának, határozatokat hoztak, 's szavaztak; de egy hírlap ügyvélekszik, hogy ezen urak a hold birtoka felett vitáztak, minthogy a dollárok bizonyos erczenyekből szépen kiürültek. A philadelphiai bankok majd majd egészen feihagytak a leszámítolással, minek következtében hallatlan szükség uralkodott. Papirokért senki sem akart mit is eladni, érczpenz pedig nem vala kapható. E szerint a gabnavasárok is silányok valának. A Philadelphia- és Uj-Orleansban történt számos bukás olly házaknál, mellyek bank segélyezéstől fügnek, eléggé bizonyítja a kelepeze rettentő kiterjedtségét. — A washingtoni tanácsban febr. 21én Webster statusitoknak egy a londoni követ Everett urhoz küldendő sürgönyt terjeszte elő, mellyben annak kötelességeül tétetik, hogy a „Creole“ ügyében Angliától kárpótlást követeljen.

— Sz
érkezett, h
négerök köz
helyre száll

Ha a

isméretes m
servabit odor
kalmazni, az
mértéknek el
per“ válthat
lelkes szilár
tozhatlansága
szinházi path
veszni csak
tárgyakban is
— Ujjab b
ótai észrevéte
ujdonságok

Ha a

M. Angelo
Allegrí itá
teljes cikket
hattak volna
dicséretét, m
ur, azonban h
tovább is meg
nak azon s
ra a hazafis
storiai művei
istenségének
találndja ol
az ujdonságo
Már szerinte
ki M. urnak
dig azon egy
teendi, mert te
vel, 's távuló
gotokban felho
betőségéről —
helyt ő csalh
találtak, nem i
lesz legnagyobb
ság: hogy a
kelyük né
követelik
még a festésb
valódi szépnél
nem szittak le
hangzotot, a
gukat alárulva
járatlanságot
mert az ellenk
zánkban alkál
tőlük, kik
olly nevelés
nélküli ítélete
talan (ad norm
donságos ur
becsületes de
ollyanok, kik
állítottak sőt
festői roma
ban sokkal c
tető a magya
mellyben mor
sugallása szer
az. — Azt v
egy művész t
hajlandóságát
vetséges, még
nek, a mint t
mi művészi t
kötetése sinc
merősöm ügye
De mind ezek
hogy mind ez
gal kibőffente
re kárhözott
atlan kis köv
tani, miszerin
zánkfiak, kik
gedésére kény
szívű aristocr

Vegyes közlések.

— Sz. Iloa szigetéből azon szomorító hír érkezett, hogy a rabszolgahajókról megszabadított négerék közt, kik oda mintegy ideiglenes véd helyre szállítanak, igen nagy a halandóság. Más-

fél év alatt 2738 néger szállítottat oda, kik közül 1118 meghalt.

Az angol alsóház tagjait ismét két conservatív választott meg; Lewes számára Fitzroy ur, — Citheron részére pedig Cardwell ur.

Párisban felszólítást bocsátottak közre egy társulat alakítására, mely a kölni főtemplom építéséhez évenkénti segély-adományokkal járuljon. A társulati választmány választására április 10-ére való kitűzve a gyűlés.

Tómelléki levelkék.

I.

Ha a római költőnek amaz életből merített isméretes mondását: „Quo semel est imbuta recens servabit odorem Testa“ diu a Pesti hírlapra kellene alkalmazni, az csak úgy történhetnék meg, ha a versmértéknek ellenmondásai dacára is a diu szót, s e m p e r“ válthatná fel. — Különös és példás valóban azon lelkes szilárdaság, mellyel a P. Hírlap modora, változhatlanságához ragaszkodik 's teremtője multkor színházi pathoszsral rá kimondott átkának dacára veszni csak nem akar, a legesekélyebbnék látszó tárgyakban is kimutatván rosszul takart körmöskéit. — Ujabb bizonyossága ezen a P. Hírlap bölesője ótai észrevételeimnek a 127dik számában, Fővárosi ujdonságok⁶ elseje. —

Ha a halhatlan emlékeztető Raphael, vagy M. Angelo Buonarotti, vagy Tizian, vagy A. Allegri irták volna azon művészi méltóság- teljes cikket, nagyobb elbizottsággal nem mondhatták volna ki egy képróra a művészi tökély dicséretét, mint azt teszi a jó fővárosi Ujdonságos ur, azonban hagyján volna, ha még itt megállna; de tovább is megyen; 's már előre kimondja Árpádnak azon sajnálkozására méltó pénzesebb fiaira a hazafiságtalanság átkát, ki M. urnak historiai műveit, mellyek hala légyen a művészet istenségének, még csak vázlatban léteznek, nem találndja oly szépeknek, mint millyeknek azok az ujdonságos ur nem művészi szemében tetszenek. Már szerinte elkorcsosult azon t e h e t ő s b magyar, ki M. urnak nem veendi meg historiai képeit, pedig azon egyszerű és igen helyes oknál fogva nem teendi, mert teremiben tökéletlen festvényt nem kedvel, 's távulról sincs más méntségre, t. i. az ujdonságokban felhozottakra méntsége. De illy oknak lehetőségéről — természetesen az ujdonságos ur mihelyt Ő csalhatlansága előtt M. ur képei kegyelmet találtak, nem is álmódott és így különös és váratlan lesz legnagyobb sajnálkozásomra előtte azon igazság: hogy a kiknek M. ur művei, művészi tökélyüknél fogva legfőbb figyelmüket követelik, azok higye el édes ujdonságos ur, még a festésben sok jót nem láttak, azok még a valódi szépeknek, a művészet valódi bájának érzetét nem szitták lelkükbe, 's magokat illyes, ex tripode hangoztatott, ítéletek által a tárgyban- járatlanságukat alárulva igen nevétségesekké teszik. — Ezen járatlanságot azonban rossz néven nem veszem, mert az ellenkezőnek megszerzésére még most hazánkban alkalom nincs; de azt veszem rossz néven tőlük, hogy művészi értelmelenségök mellett is, olly nevétséges göggel mondják ki az appellatio nélküli ítéletet a szépre, és nem szépre. — Vagy talán (ad normam ...) egy kis juryt szeretne az ujdonságos ur a részben felállítani, mellyben igen becsületes de e tárgyhoz nemértő hazánkfiai, p. o. ollyanok, kik egykor fülem hallottára, komolyan állították sőt vitatták, hogy a classicus szépségű és festői romai vagy görög köntös helyett szobrokban sokkal csinosabb 's a formákat jobban kitüntető a magyar szük nadrág és rövid dolmány — mellyben mondóm illy juryman-ek lélekisméretök sugallása szerint, kimondanak mi a szép 's mi nem az. — Azt veszem továbbá rossz néven tőlük, hogy egy művész fő érdemének állítják honunk iránti hajlandóságát, képeinek tárgyait, 's a mi legnevétségesb, még a Daguerotypbeni jártasságát is, minnek, a mint tudva van, sem a festéssel, sem akármi művészi tehetséggel, még legtávolabbi összeköttetése sincs, 's miben szinte nem rég egy jó ismerősöm ügyes inasának jeles előmenetelét láttam. De mind ezekeket is rosszabb néven veszem tőlük, hogy mind ezen megfoghatatlan felfuvalkodottsággal kibőfentett-ál-axiomákhoz azon méltán vesztésre kárhözottatott modor szerint olly népszerűségi ártatlan kis következménykéket szeretnének ragasztani, miszerint ugyanazon t e h e t ő s b hazánkfiai, kik ha igazságos eredetű jogaiknak átengedésére kényszerítették nem akarnak, kemény-szívű aristocraták; ha annak, mit önkényt aján-

lanak kezelésében is aránylagos részt kívánnak venni, fősvény kény-urak; itt is, ha M. urnak festéseit mindkét szemüket behunyva Rubenséinél jobbaknak nem tartják, t e h e t ő s b m e c a e n a s o k neve alatt: méntséget kereső, rossz hazafiak alakjában tűnnének elő. Be szép eredménye egy kis ártatlan művészi ujdonságosokának! — és különös, úgy' é hogy vannak emberek, kik megtalálják azt, mi nincs jól eltakarva, 's az ujdonságok közt is akadnak ollyasmire, mi csak vakok előtt újság? — nem uraim; ne mártuk még a szép, isteni művészetet is e csúnya méregbe. Azt lássuk egyedül, mi szép a képben ha szép, az esetet, az árnyékot, a mezza tintát, a perspectivát, az egészenek bájos benyomását, tanuljuk elebb hosszú tapasztalás, sok látás, sok hasonlítás sok szorgalom és tanulás által, (quae quidem omnia non sunt hungarica) mind ezt megítélni; 's ha majd megítélhetjük mutassuk azt a képnek művésztudomány szerinti részletes taglalása, ne pedig egy apodicticus szép vagy nem szép szó által. Addig pedig... ne ultra crepitem. Majd akkor lesz még csak ítéletünknek némi kis súlya; addig pedig, ha az ujdonságok közt művészetéről akarunk írni, csak azt mondjuk kérem legfeljebb: „voltunk M. urnál, láttuk festéseit, mellyek nekünk nagyon tetszetek (szépek voltak é? más kérdés) láttunk vázlatokat is historiai tárgyakról M. ur daguerotyppele is foglalatoskodik, és Erdélybe készül hova legőszintébb szerencse kívánásaink kísérik.“ punctum. Minden mi ennél több, nem használ a jó urnak hanem árt neki, mert az őt illető gögös állításoknak czáfolatára vezet, mellyel ha kívántatnék (mit eddig kímélésből nem tettem) részletesen is szolgálhatok, habár nem tartom magamat jogosítva Corregiokint felkiáltani: anch'io son pittore! — Később tehát édes ujdonságos Collegám (mert hiszen én is ollyat írok a mi Őn előt ujdonság) sokkal később, mondom, leszünk csak ezek szerint jogosítva ama t e h e t ő s b m e c a e n a s o k a t előforduló esetekben figyelmzettetni, vagy buzdítani, de semmi időben nem olly türehtetlen zsarnoki modorral, melly még a szépek fogalmát is bilincsekre veri 's a kény-szerített meg váltást még az eset műveire is kiterjeszti. Addig azonban urak (ne hogy megint azon negativitás vádjá alá essünk, de quo proxime plura) éleszszzük igen is hazánkban, vagy inkább gerjeszszük fel a valódi szép de csak ollyan művekhez izlést és vonzódást, ama szép tetteknek egyik anyját, készítettessük Thorwaldsen vagy Schwanthalerekkal jeles királyaink szohrait, festessük Schiavoni vagy Danhauserekkal bátor őseink világesudálta tetteit, mert csak illy és illyesekhez hasonló kezek művei rázzák fel az ember érzetét, 's nem hagyják hidegen a fogékony lelket, midőn tökéletlen művek csak sajnálkozást gerjesztenek. — Így 's csak így lesznek méltólag örökítve buzgónszeretett hazánk szívemelő nagy emlékei; így tanulandja szeretni ifjuságunk a szép emléke által a szép tetteket, így szerzünk mintákat utánzásra jövendő művészeink számára 's csak így olthatjuk, ültethetjük, a valódi szépek érzetét (a minden jó és szépre ollyigen hajlandó Magyarba

Ha illy ösvényen járunk édes ujdonságos ur, — nem pedig, ha a hazafiban, vagy az itt lakóban már azért mert hazánkfia, és mert itt lakik, a művészt is értelmetlenül dicsérjük, — sem ha ollyasminek jutalmazására nem fecserejlük pénzünket, mit senki más a mívelt világban csak a mi tapasztalatlan izlésünk tart hasonlíthatlan szépeknek — akkor higye el édes ur, ama t e h e t ő s b e k közt, kik közül még is csak többen értenek a művészethez (erre mindenkép több alkalmuk lévén) mint az ujdonságok írói közül, elég most is, ki a valódi művészi érdemnek mecoenása leend, de bezzeg csak a valódinak ám! —

A fekete Domino.

(Irtá Scribe, zenéje Aubertól; a nemzeti színpadon adatott először f. april 2dikán).
A spanyol királynénál egy báiban vagyunk. Két csinos fekete Domino (a magyar színpadon csak e-

gyet láttunk) jelenik meg, követve egy ifjútól, ki nek külsője élénk ingerültséget áru el. Az álbrezás hölgyek egyszerre eltalálják, hogy ez egy érzélgő hős, ki valamelyikökbe a la Werther örülség szerelmessé lön. 'S valóban Mas car en o Horace egy évvel előbb egy udvari estélyen e hölgyek egyikéhez hasonló alakút 's járásút látott. Azért a fekete Dominoba szerelmes. De mibe kezdjen most? egy ismerőse (Juliano gróf) legnagyobb készséggel Mercurjának ajánlja magát, a szép ismeretlenő kisérvőjét tánczra kéri, 's amaz Horace szal tété a tété marad, mitől nem igen látszik idegenkedni; mi több, midőn Horace egy pamagra heveredve, alvást tetten, a hölgy virágot ejt rá. Az olvo nagy gyönyörében nem kékik tudatni vele, hogy nem aludt. Nyilatkoznak, hogy szeretik egymást, de a két szerelmes boldogsága utjában nagy és meghághatlan akadályok állnak: az ismeretlenő már nem szabad! — Nagy isten! önnék férje van! — Nincs Signor, nem is volt, 's nem is lesz soha. Horace közel a kétségbeeséshez, gyanítgat, de mit sem tud felfedezni, mi őt a dolog mibenlétéhez vezethetné.

Az óra 12tőt üt; az ismeretlenő ijedve kiált fel, 's e szókkal rohan el: „El vagyok vesztve“ — Kövessük őt futásában, In ott van egyedül, eltévedve, megzavarodva, 's bigottita (rémtülségtől meglepetve) mikint az olasz mondja, Madrid utzáin hideg és zord féli éjen. Fél a részeg tanulóktól, és még inkább azoktól, kik nem részegek; fél a tolvajoktól, fél az öröktől, szóval: fél mindenkitől.

Egy ház ajtaján kopogtat, 's egy vén szolgálótól éji menedéket kér. Nemi ajándék soglelyével az agghölgy menedéket ajánl; de csak azon föltét alatt, hogy jelenléte méntségére egy arragoniai pórlány köntösében a háziurnak magát bemutatassa, 's azelőtt öltönye szerint lépjen fel.

Zaj hallik, a háziur egy csapat barátival, kiket estélire hívott, megérkezik. Közök van a szegény Horace is: ábrándozóbb, szerelmesb mint valaha. A háziur, ki a lakomat adja, nem más, mint Juliano gróf. Gondolhatni, mily nyájasan fogadja az új szolgáló Hébat a barátosapat. A szegény gyermek esakhogy tőlök szabaduljon, magát a holdogtalan Horace karjaiba akarja vetni. — ki őt ez egész idő alatt szemével majdhogy el nem nyelé. A veszély távozik, ők ketten maradnak. Horace a tánczvizgalomról beszél, 's a hölgy álköntöse és itt léte okát kívánja tudni. Az ál-arragoni nő szerepét jelesen viszi, 's merészen tagadja, hogy valaha más öltönyt viselt volna, és midőn Horace emlékeztetni akarja, hogy ezelőtt néhány órával udvari tánczvizgalomban voltak együtt, kineveti őt. A boldogtalan eltávozik.

Azonban az éj elmúlik, az ismeretlenő ol akar, kénytelen eltávozni, 's a házat oda hagyja. Scribe ur mind ezt jó előre látá, 's a házkapusa, ki csak kövér kappanokról 's boros palackokról beszél, 's egyszersmind a vén szolgálónak udvarol, kisérti a szükségből. Az ismeretlenő hirtelen felölti dominóját, mély hangon szólítja a kapust, kísértetnek adja ki magát, mit e számár elhiszen; kulesait kívánja, kaput nyit, utazára siet, megérkezik 's fáradság és ijedelemtől újultán rogyik le --- Hol? — Kitaláljuk e? — Egy apáczaárda beszédteremében. Az ismeretlenő Angela d' Olivares, apácza-ujonez; ki hitte volna! — Egypár óra múlva a világtól örök búcsút vesz, a zárda lakói sorába esküszik, 's azok fejedelmesszonyává leendő, hogy a fátal-öltés szent és komoly szertartására méltólag elkészüljön — álarozosan tánczvizgalomra megy.

Ki kopog illy korán a szent helyek ajtaján? Horace saját személyében, 's egy apáczával, ki Angelának, mivel ez a fejdelemasszonyaságot előle elragadá — ellensége, tudatja, hogy ő egy fiatal hölgyet, ki neki van eljegyezve, nőül nem vehet — olly körülmény, melly a történet folyamában csak amúgy rögtön van betaszítva. — A kápolnában ének zeng! Horace egy ablakon át betekint, 's az oltár lábainál — apácza-köntösben — az arragoni nő, a fekete dominot, ismeretlenőjét látja. — A királyné elvágja a csomót; egy levele még elég korán érkezik, hogy a szertartást félbe szakassza, 's megparancsolja Angelának, hogy hősünkkel, az ifja Horace-szal összekeljen. En nem foghattam meg, mikint tudta a jó királyné kitalálni, hol szorít mindenkit a saru, és hogyan tudta ezen zavart olly közmegelegülésre kifejteni?

Auber ur zenéje tetszett; az, mint minden illy műve, élénk, könnyű és csipős. Carl k.a. énekével, de még inkább szép haladásával a magyar nyelvben, kielégítő a közönséget, tiszteletére a magyarul először szóvalónak (sic) versek is repkedtek, valami burkusféle lantos döcögő rythmusai. Jób urnak a darab igen jól jövedelmezett, minek örülünk. A zenekar jeles volt. P o l l i o.

H i r l ő.

H i v a t a l o s j e l e n t é s e k.

Báró Ghillányi Sándor elleni csódpér
(Határnap Ungvár június 13ka 1842.)

1) 7696. 1842. Ung vármegye törvényszékének felírása szerint, Szerednye városában létező es. k. szabadtékos műszer gyártólajdonosa, néhai báró Ghillányi Sándor hitelezői csődületének határnapja 1842. évi június 13ára tüzetett ki, s ideigleni tömeggondnokká báró Ghillányi József, perügyelővé pedig Janitsár László hités ügyvéd neveztetvén, ugyanez közhírré tétel végett megíratik. Költ böjtmas hó 15o napján 1842. évben. 3)

Rimanóczy Adám elleni csódpér
(Határnap Soprony majus 31ke 1842.)

1) 10840. 1842. Soprony vármegyének felírása következtében, szokott kihirdetés végett ezennel tudatul adatik, hogy néhai Rimanóczy Adám tömege ellen még 1796dik évben határozott csódpérnek újabb felvételére 's a hitelezőknek megjelenésére 1842. évi majus 31dik napja tüzetett ki határidőül, perügyelővé Lampert Imre tiszti főügyész, tömeggondnokká pedig Ihsz Imre táblabíró neveztetvén. Költ böjtmas hó 22ik napján 1842. évben. 3)

Czikart Rozália elleni csódpér
(Határnap Varasd, majus 23ka 1842.)

1) 10848. 1842. Varasd vármegye törvényszékének tudósítása szerint özvegy Czikart Rozália hitelezői csődületének határnapja 1842. évi majus 23kára tüzetett ki, s perügyelővé Svagel Károly aljegyző, tömeggondnokká pedig Ivekovich István rendeltetvén, ugyanez kihirdetés végett megíratik. Költ böjtmas hó 22ik napján 1842. évben. 3)

Popovich Mihály és hitese elleni csódpér
(Határnap Kapronca majus 31ke 1842.)

1) 10879. 1842. Kapronca város tanácsa néhai Popovich Mihály kebelbeli polgár és néhai hitese valamennyi hitelezői csődületének f. é. majus 31kére kitűzött határnapját országszerte olly hozzáadással kérvén kihirdetetni, hogy az e határidőn túl beadandó követelések elfogadtatni nem fognak, ugyanez szokott módon köztudomásra juttatik. Költ böjtmas hó 22ik napján 1842. évben. 3)

Nyeviczky József elleni csódpér
(Határnap Ungvár majus 31ke 1842.)

1) 11508. 1842. Ung vármegye törvényszékének jelentése szerint néhai Nyeviczky József tömege ellen rendelt csódpér felvételének határnapjál f. é. majus 31ke tüzetett ki, s tömeggondnokká Lelovits József, perügyelővé pedig Olesváry Gábor tiszteletbeli főügyész neveztetvén; ugyanez környékeltetés végett tudatul adatik. Költ böjtmas hó 22ik napján 1842. évben. 3)

Fürst Eleonóra elleni csódpér
(Határnap Ruszt június 2ka 1842.)

1) 11510. 1842. Ruszt szabad kir. városa tanácsa jelentvén, hogy néhai Fürst Eleonóra hitelezőinek csődülete határozatott, és azoknak megjelenésére f. é. június 2k napja határidőül azzal kitűzetett legyen, hogy perügyelővé Schreiner Godofred hités ügyvéd, tömeggondnokká pedig Scharf Dániel tiszti alügyész rendeltetett. Ugyanez szokott kihirdetés végett megíratik. 3)

Skaliezer Jakab elleni csódpér.
(Határnap Pest april 11ke 1842.)

2) 11509. 1842. Pest vármegyének első alispánja jelentvén, hogy Skaliezer Jakab ó budai kalmár hitelezői csődületének határnapja 1842. évi april 11kére tüzetett ki, s ideigleni tömeggondnokká Kecskeméthy József tanácsnok, perügyelővé pedig Ohegyi Jakab ügyvéd neveztettek, a szerkesztőség ennek kebelszerte leendő kihirdetésére utasítatik. Költ böjtmas hó 22ik napján 1842. évben. 3)

Deutsch Leopold elleni csódpér.
(Határnap Lugos majus 6ka 1842.)

2) 10880. 1842. Krassó vármegye polgári törvényszékének jelentése szerint Deutsch Leopold lugosi héber kalmár hitelezőinek csődülete f. é. majus 6kára rendeltetvén, s ideigleni tömeggondnokká Csakányi Ferencz lugosi k. kincstári tisztartó, perügyelővé pedig Zakariás Gergely k. k. ügyvédi segéd neveztetvén, ugyanez kihirdetés végett megíratik. Költ böjtmas hó 22ik napján 1842. évben. 3)

Hauzer Vilmos elleni csódpér.
(Határnap Temesvár april 16ka 1842.)

2) 11166. 1842. Kebelszerte leendő kihirdetés végett megíratik: hogy sz. kir. Temesvár város tanácsa által kebelbeli Hauzer Vilmos adózó tömege ellen csődület rendeltetett, és a hitelezőknek megjelenésére f. é. aprilis 16ik napja határidőül tüzetett ki azzal, hogy tömeggondnokká Mayer József kereskedő, perügyelővé pedig Petrovics Pál városi tiszti ügyész neveztetett legyen. Költ böjtmas hó 22ik napján 1842. évben. 3)

Lóárverés.

1) F. évi majus első felében Bécsben hg Schwarzenberg nyáripalotája udvarában Rennweg mellett, gróf Sándor m. é. n. e. s. b. l. több rendbeli ló, u. m. paripa, koesi- és vadász-ló nyilvános árverés útján el fog adatni. Az árverés napja később, több bel- és külföldi hirdalokban fog közhírré tétetni. 3)

1) Megjelent G e i b e l könyvtárosnál és általa mindenütt kapható:

Városaink filosofiai tekintetből,

Dr. Majorsky János, ügyvéd.
Buda város képeivel Hollós Mátyás és a törökök alatt, s Pannónia, Dácia, Mésia abraozával Budán, a magyar kir. egyetem betűivel 1842. ára 1 fr. 20 kr. e. p. Ebben a munkában az apró adatok, kised vonások, iskolai és historiai rendben előadati szokott egyes tettek azért ritkábbak, mert az. filosofiai tekintetből van felvéve, s a szerző, Helvetius, Pölitz és Rotteck szellemében egy két bátor esztrántással nagy ideákat o-hajta getjeszteni a magyar lelkeben az irásmódot erő, méltóság és szépség bélyegzik.

Hirdetés.

2) A nagy-méltóságú magyar kir. udvari Kamara rendelése következtében folyó év aprilis 13án Bustyalházán (Mar-marosban) 4386 darab timustrált szálfa közönséges árverés útján kisebb osztályokban az illető árnak azonnali lefizetése mellett el fog adatni.

A venni szándékozók szükséges bánatpénzzel ellátva kijelent napon a Bustyalházi sóhivatalnál megjelenésre felszólítatnak. 3)

Hirdetmény.

3) A nagyméltóságú magyar királyi Helytartótanácsnak f. évi mártius hó 16o napján 8595ik szám alatt költ kegyelmes intézménye következtében a mislyei kerületi alapítványi uradalom királyi igazgatósága által közhírré tétetik; hogy Abaujmegyében kebelzett, mislyei uradalomhoz tartozó Alsó Mislye helységben folyó évi aprilis hó 21dik napján reggeli órákban többnemű szemes élet u. m.

Tiszta búza	269 ² / ₈
Kétszeres	20
Rözs	84 ⁴ / ₈
Zab	132

3) köz árverés útján fog eladatni. — A

Flaschner Áron elleni csódpér.
(Határnap Soprony, majus 3ka 1842.)

2) 10839. 1842. Soprony vármegye törvényszékének tudósítása szerint, vagyonában bukott Flaschner Áron kismártoni zsidó kereskedő ellen a csődület elrendeltetvén, az illető hitelezők megjelenésére 1842. évi majus 3ik napja tüzetett ki határidőül, illető tömeggondnoknak Tritremmel János tisztartó, perügyelővé pedig Szarka Károly hités ügyvéd neveztetvén; — mi is közhírré tétel végett tudatul adatik. Költ böjtmas hó 22ik napján 1842. évben. 3)

Engel Abrahám és neje Veil Erzsébet s veje Englaender Simon elleni csódpér megszüntetett.

2) 11507. 1842. Zemplény vármegyének jelentése szerint, S. A. Ujhelyi lakog-Engel Abrahám és neje Veil Erzsébet, s veje Englaender Simon ellen nyitott csődület, az e részben történet barátságos egyezés következtében megszüntetnek nyilatkoztatik. Költ böjtmas hó 22ik napján 1842. évben. 3)

Boros Albert elleni csódpér
(Határnap Makó június 6ka 1842.)

3) 8180. 1842. Csanád vármegye törvényszékének felírása szerint, Boros Albert kovácsbázi izraelita hitelezői csődületének határnapja 1842ik évi június 4kére tüzetett ki, s tömeggondnokká Sánka Zsigmond esküdt, perügyelővé pedig Pák Mihály tiszti alügyvéd neveztetvén, ugyan ez kihirdetés végett megíratik. Költ böjtmas hó 15o napján 1842. évben. 3)

Vallus István elleni csódpér.
(Határnap Ipolyság majus 6ka 1842.)

3) 9927. 1842. Hont vármegye törvényszéke jelentvén, hogy néhai Vallus István hitelezői csődületének határnapja 1842. évi majus 6kára tüzetett ki, s tömeggondnokká Matesz István kemencei íspán, perügyelővé pedig Paczolay Elek tiszti alügyész neveztettek, ugyan ez kebelszerte híreszteltetni rendeltetett. Költ böjtmas hó 15ik napján 1842. évben. 3)

Stroh Áron és fia elleni csódpér.
(Határnap Pest majus 30ka 1842.)

3) 9928. 1842. Pest városa tanácsának felírása következtében szokott kihirdetés végett ezennel tudatul adatik: hogy Stroh Áron és fia kereskedők hitelezői csődületének határnapja 1842. évi majus 30kára tüzetett ki, tömeggondnokká Grünzveig Henrik, perügyelőül pedig Sallér István hités ügyvéd neveztettek. Költ böjtmas hó 15ik napján 1842. évben. 3)

Hau János elleni csódpér.
(Határnap Pecs, majus 31ke 1842.)

3) 9929. 1842. Baranya vármegye törvényszékének felírása szerint, megszöcs költ M. Urógh helységbeli Hau János megjelenésére 's hitelezőinek csődületére 1842. évi majus 31ke tüzetett ki, s tömeggondnokká Gooos József, perügyelőül pedig Radenics Ferencz hités ügyvéd rendeltetvén, ugyan ez kihirdetés végett megíratik. Költ böjtmas hó 15ik napján 1842. évben. 3)

Demetter Tivadar elleni csódpér.
(Határnap Zágráb, június 15ke 1842.)

3) 9930. 1842. Zágráb városa tanácsa jelentése szerint Demetter Tivadar odaváló kereskedő hitelezői csődületének határnapjál f. é. június 15ke tüzetett ki, s tömeggondnokká Rober József ügyvéd, perügyelővé pedig Szinkovics Lajos városi főügyész rendeltetvén; ugyan ez környékeltetés végett megíratik. Költ böjtmas hó 15ik napján 1842. évben. 3)

Dreszler Dániel elleni csódpér.
(Határnap Pozsony april 28ka 1841.)

2) 10888. 1842. Pozsony város tanácsa jelentése szerint ifjabb Dreszler Dániel vagyonában megbukott helybeli polgár és szappanosmester hitelezői csődületének határnapjál f. é. aprilis 28ka tüzetett ki, s perügyelővé Schaeztl András alügyész neveztetvén, ugyan ez kihirdetés végett megíratik. Költ böjtmas hó 22ik napján 1842. évben. 3)

Váltósemmisítési hirdetmény.

3) 1600. 1842. A királyi pesti első bíróságú Váltótörvényszék részéről Fried Ábrám folyamodása következtében ezennel közhírré tétetik, hogy két a folyamodó által saját rendelkezésére Unschorf f. 1842. évi februar 28kan vagy martius 1jén egyenkint 1400 v. cz. fról kibocsátott, és Oestreicher M. L. által elfoga dott, a f. évi pesti jözsefnapi vásáron lejárt váltó elveszett. Mellynek folyábaszen váltók birtokosa felszólítatik, miszerint magát mátol számítandó 45 nan alatt ezen Váltótörvényszéknél jelentse, különben az érdekelt váltók megsemmisítetnek fognak nyilvánítani. Költ Pesten a királyi első bíróságú Váltótörvényszék 1842. évi martius 24kén tartott üléséből. 3)

venai szándékozók tehát bánatpénzzel ellátva az érintett határnapra időre, és helyre ezennel meghívotnak. Költ Kassán martius 23án 1842. 3)

Bor-árverési hirdetés.

1) A nagy magyar kir. Helyt. tanácsnak f. évi februar 15én 5474 szám alatt menesztelt, k. intézetéből fognak az alább nevezett alapítványi uradalmakban, espedig: F. é. majus 9kén Tolna vgyben kebelzett Szegárdi uradalomban 440²/₄ akó fehérs, és 443²/₄ akó vörös borok.

F. é. majus 19én Baranya vmeigyben fekvő Szilágy helységben 1156 akó vörös borok, árverés útján részint hordóstul 5—12 akóg, részint pedig hordónélkül, el. s azonnal ki is adatni; hogy ha a vevő a kiküldendő árt vgy annál többet is igérne. Mert csak azon borokra nézve tartatik fen a fensőbbégi helybenhagyás, melyekért a kiküldendő ár nál kevesb ígértetnek.

A vevőknek a borok elvi élére robotos szekererek is fognak állítani, de csak egy napi távolságra, és csak akkor, ha minden egy napi 2 igaz robotért 24 kr. pp. fizet. — Kiknek tehát szándékok volna a fentebb kitétt borokból valamit megvenni, azok illően megkérhetnek.

hogy a szükséges bánatpénzzel minden akótul 1. f. vált. számítván — ellátva, a meg határozott időre, és helyre megjeleneni több következtében. Költ Pécsvaradon martius 26án 1842.

Pribék Felix.
H. H. Főtiszt.

Haszonbérbeadás.

3) Ts Csongrádmegyében kebelzett Szentés m. városa határában a közlegelőből kimetszett, eddigelé mivelés alatt nem volt, és bár melly tekintetben használatra legalkalmasb 20.000 hold földek kisebb részletekre osztva, legfelsőbb kegyelmes engedelem következtében, köz árverés útján a legtöbbet ígérőnek ezuttal f. 1842ik évi Szent-György napjától számítandó 10 évre haszonbérbe fogtak adatni; — az árverés a helyszínén kezdődni fog f. évi aprilis 11ik s folytatni több következő napokon; — melly határidőre a bérleti kívánók — az általok bérleti kívánt mennyiség mindenik holdjától 30 pengő krlan számítandó bánatpénzzel magukat ellátva ezennel meghívotnak. A haszonbér többi feltételeit megérthetni a haszonbérbeadó Szentés m. városa birájánál, vagy a jegyzői hivatalnál. 3)

Szerkeszti Jablanczy Ignác. — Nyomatja Trattner-Károlyi, uri uteza 453.